

RAPORT Z WIZYTACJI **(ocena programowa – profil ogólnoakademicki)**

dokonanej w dniach 12-13 listopada 2016 roku na kierunku *ekonomia* prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych o profilu ogólnoakademickim na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia realizowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych w Uczelni Warszawskiej im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Tadeusz Kufel - członek PKA
członkowie:

- dr hab. Wojciech Downar - członek PKA
- dr hab. Wiesław Ciechomski – członek PKA
- mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA ds. wszjk
- Dawid Kolenda – ekspert PKA – przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Wizytacja w Instytucie Nauk Społecznych Uczelni Warszawskiej im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie na kierunku *ekonomia* odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2016/2017. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz trzeci. Ostatnia ocena programowa na tym kierunku odbyła się w roku 2011 i zakończyła wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała PKA Nr 813/2011 z dnia 22 września 2011 r.).

Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z procedurą oceny obowiązującą Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Zespół Oceniający odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni i ocenianej jednostki oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji; dokonano także podziału zadań pomiędzy członków Zespołu. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie raportu samooceny, a także dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Instytutu, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku, Samorządem Studenckim, przedstawicielem Biura Karier, przedstawicielami Kół Naukowych, z osobami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, a także z interesariuszami zewnętrznymi, tj. przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Przed zakończeniem wizyty dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia, o których Przewodniczący Zespołu poinformował Władze Uczelni i jednostki na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW STUDIÓW O PROFILU OGÓLNOAKADEMICKIM

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	W pełni	Znacząco	Częściowo	Niedostatecznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia		X			
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		X			
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia		X			
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, oraz prowadzenie badań naukowych		X			
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy			X		
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów		X			

1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

1.1. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia.*

1.2. Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian zachodzących w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych, z których kierunek się wywodzi, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.

1.3 Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.

1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu ogólnoakademickiego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz

kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami kształcenia określonymi w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na rynku pracy, oraz w dalszej edukacji.*

1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonemu dla ocenianego kierunku o profilu ogólnoakademickim.*

1.5.1. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy.

1.5.2 Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualny stan wiedzy związanej z zakresem ocenianego kierunku.*

1.5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w przypadku studentów studiów pierwszego stopnia - co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań, obejmujące podstawowe umiejętności badawcze, takie jak: formułowanie i analiza problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentacja wyników badań, zaś studentom studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich – udział w prowadzeniu badań w warunkach właściwych dla zakresu działalności badawczej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednie wykonywanie prac badawczych przez studentów.*

1.5.4. Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.

1.5.5. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć powiązanych z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi w dziedzinie/dziedzinach nauki związanej/związanych z ocenianym kierunkiem więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS.*

1.5.6. Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.*

1.5.7. Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa.*

1.5.8. W przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku zostały uwzględnione praktyki zawodowe, jednostka określa efekty kształcenia i metody ich weryfikacji, oraz zapewnia właściwą organizację praktyk, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do celów i efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku.

1.5.9. Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia

na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów. *

1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia.*

1.7.1. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć.*

1. Ocena kryterium 1 – **w pełni**

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

1.1

Uczelnia Warszawska im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie jest niepubliczną szkołą wyższą powstałą w 1997 r. Kształcenie na kierunku ekonomia – studia I stopnia uruchomiono na mocy decyzji MNiSW nr DNS-1-0145/3/TMB/97, data wydania decyzji: 15.01.1997 r., a decyzją DSW-3-Eko-4003-494/05 z dnia 31-05-2005 roku rozpoczęto kształcenia na studiach II stopnia. Aktualna misja i strategia Uczelni Warszawskiej przyjęta została uchwałą Senatu 19/2011 z dnia 12 października 2011 roku.

Misją Uczelni Warszawskiej im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie jest tworzenie dogodnych szans kariery dla wszystkich aktywnych studentów – zdolniejszych i mniej zdolnych, bogatszych i mniej zamożnych. Zadaniem priorytetowym jest umożliwienie młodzieży o niższych dochodach uzyskania wyższego wykształcenia. Misja UWMSC przejawia się w dążeniu do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia oraz możliwie jak najlepszej weryfikacji jego efektów. Ważnym zadaniem jest promowanie aktywnych postaw, docenianie ambicji, pomysłowości i pracowitości wśród studentów i kadry naukowo-dydaktycznej. Nie mniej istotna jest dbałość o wysokie standardy etyczne oraz zapewnienie przyjaznej atmosfery w Uczelni umożliwiającej kształtowanie dobrej współpracy nauczycieli akademickich i studentów.

Strategia UWMSC uwzględnia cele mieszczące się w różnych obszarach działania Uczelni. Dotyczą one przede wszystkim procesu kształcenia, działalności naukowej, spraw studenckich, współpracy międzynarodowej, rozwoju infrastruktury oraz kwestii związanych z finansowaniem i zarządzaniem Uczelnią. Strategia UWMSC jest ściśle powiązana z misją Uczelni.

W strategii sformułowano 6 celów ogólnych, 11 celów w zakresie kształcenia, 8 celów w zakresie nauki oraz 6 celów w zakresie współpracy międzynarodowej.

W procesie kształtowania koncepcji kształcenia na kierunku ekonomia uczestniczą również interesariusze zewnętrzni, co pozwala na wspólną analizę treści i sposobów kształcenia studentów.

W procesie określania koncepcji, celów i efektów kształcenia uczestniczą także studenci. Czynią to poprzez aktywny udział w posiedzeniach Senatu, Samorządzie Studenckim, Klubie Absolwenta, Kołach Naukowych. W ewaluacji kształcenia uwzględnia się wyniki systematycznie prowadzonych badań ankietowych poświęconych ocenie jakości całego procesu jak i ocenie poziomowi poszczególnych zajęć.

Strategia UWMSC ma charakter rozwojowy

Cele ogólne

- Stałe wzmacnianie pozycji Uczelni i jej prestiżu jako cenionego ośrodka akademickiego i opiniotwórczego na krajowym i międzynarodowym rynku edukacyjnym oraz badawczym.
- Stałe modyfikowanie i określanie priorytetowych obszarów funkcjonowania Uczelni.
- Stałe podnoszenie poziomu jakości działań w różnych obszarach funkcjonowania Uczelni.
- Ciągła analiza rynku pracy i dostosowywanie oferty edukacyjnej do jego wymagań.
- Ścisłe wiązanie działalności Uczelni z oczekiwaniami międzynarodowego i polskiego rynku pracy oraz potrzebami otoczenia regionalnego i lokalnego.
- Promowanie idei edukacji zawodowej dla rynku pracy i praktyki gospodarczej.

Cele w zakresie kształcenia

- Stałe uatrakcyjnianie i doskonalenie oferty kształcenia i ciągle podnoszenie jego jakości, prowadzące do osiągnięcia spójnych efektów kształcenia zgodnych z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego.
- Pogłębianie internacjonalizacji studiów i zwiększanie roli Uczelni w procesie edukacji międzykulturowej, między innymi poprzez podnoszenie liczby studentów zagranicznych oraz poszerzanie wymiany międzynarodowej.
- Zwiększanie dostępności różnych form elastycznego studiowania (np. wybór: przedmiotu, kierunku, specjalności).
- Promowanie edukacji rozwijającej przedsiębiorczość i pracę na własny rachunek.
- Opracowanie mechanizmów i procedur pozyskiwania kandydatów na studia z innych krajów.
- Rozwijanie kontaktów z młodzieżą szkół średnich i opracowanie procedur zachęcania Jej do studiowania w UW MSC.
- Zwracanie coraz większej uwagi na elementy kształcenia praktycznego, poprzez między innymi wzbogacanie oferty atrakcyjnych praktyk i staży oraz powierzanie prowadzenia części zajęć przedstawicielom praktyki.
- Stałe monitorowanie i wspomaganie osiągania przez studentów efektów kształcenia zgodnych z przyjętymi przez Uczelnię procedurami.
- Stałe rozwijanie różnych form i stopni kształcenia ustawicznego dla rynku pracy i kreowania wśród studentów umiejętności specjalistycznych, między innymi poprzez realizację wykładów otwartych, szkoleń i kursów zawodowych.
- Organizowanie kursów języka polskiego dla kandydatów na studia w Uczelni z innych krajów.
- Angażowanie do zajęć i egzaminów profesorów z uczelni partnerskich.

Kształcenie na kierunku ekonomia zbieżne jest z misją i strategią Uczelni. Świadczy o tym:

- dostosowywanie programów kształcenia do potrzeb rynku pracy;
- stałe doskonalenie programów kształcenia, z uwzględnieniem najnowszych doświadczeń w tym zakresie;
- koncepcja kształcenia uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe.

1.2

Uczelnia planuje zmianę profilu kształcenia i zakłada w najbliższym czasie realizację studiów pierwszego i drugiego stopnia na kierunku *ekonomia* wyłącznie w profilu praktycznym. Zakładana zamiana profilu oraz przewidywana modyfikacja efektów kształcenia jest powiązana ze zmianami rynku pracy, w tym oceną tendencji zmian zachodzących na rynku pracy. Proponowana modyfikacja została wystarczająco powiązana ze zgłaszanymi potrzebami otoczenia społecznego i gospodarczego. Potrzeby te były zgłaszane przez pracodawców, w tym firmy przyjmujące studentów na praktyki w trakcie realizacji projektu *Bliżej rynku pracy*. Plany modyfikacji kierunku *Ekonomia* uwzględniają też obserwowane tendencje zmian w takich dyscyplinach naukowych, jak: *ekonomia*, *nauki o zarządzaniu* oraz *finanse*. Szczególnie wyraźnie widać te tendencje w zakresie uwzględniania specyficznych umiejętności zarządczych w sektorze gospodarki i administracji.

1.3.

Senat Uczelni przyporządkował efekty kształcenia dla kierunku ekonomia do obszaru nauk

społecznych, w dziedzinie nauk ekonomicznych, w dyscyplinach ekonomia, finanse i nauki o zarządzaniu. Dyscypliny zostały określone w uchwale nr 7/2012 Senatu z dnia 30 marca 2012 r.. Przyporządkowanie do dyscyplin jest prawidłowe. Wskazane dyscypliny mają odzwierciedlenie w opisie kierunkowych efektów kształcenia. Oprócz zagadnień z zakresu ekonomii w opisie efektów (szczególnie w zakresie wiedzy) zarówno na I, jak i II stopniu występuje stosunkowo dużo zagadnień z dyscypliny finanse, w mniejszym również z zakresu nauk o zarządzaniu.

1.4.

Uczelnia określiła efekty kształcenia dla kierunku ekonomia osobno dla studiów I i II stopnia w drodze Uchwały nr 7/2012 Senatu z dnia 30 marca 2012 r. w sprawie kierunkowych efektów kształcenia oraz przyporządkowania kierunku ekonomia na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia do obszaru kształcenia oraz wskazania dziedziny nauki i dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia. Zarówno na studiach I, jak i II stopnia przy opisie kierunku wykorzystano wszystkie efekty obszarowe z obszaru nauk społecznych. Opis efektów kształcenia jest sporządzony zgodnie z załącznikiem 2 rozporządzenia MNiSW z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, w części dotyczącej profilu ogólnoakademickiego.

Uczelnia dla ocenianego kierunku na I stopniu sformułowała łącznie 44 efekty o następującej strukturze: wiedza – 17, umiejętności – 15 oraz kompetencje społeczne – 12. Dla studiów II stopnia sformułowanych zostało łącznie również 44 efekty, o strukturze analogicznej jak na I stopniu.

Efekty kierunkowe wyraźnie nawiązują do nauk ekonomicznych jako części nauk społecznych, z wieloma odniesieniami do nauk pokrewnych (w tym finansów i nauk o zarządzaniu), co potwierdza poprawność przypisania efektów kierunkowych do dyscyplin naukowych.

Efekty kierunkowe są sformułowane na dużym stopniu ogólności, ale jest to również podyktowane specyfiką ocenianego kierunku. Efekty są na ogół właściwie zróżnicowane pod względem trudności pomiędzy I i II stopniem. Większość efektów na II stopniu jest sformułowana analogicznie (lub tak samo) jak na stopniu I, ale podkreśla się ich wyższy stopień zaawansowania (np. „ma rozszerzoną wiedzę”, „ma pogłębioną wiedzę”, wskazuje się również na większą samodzielność w rozwiązywaniu problemów na studiach II stopnia). W niektórych przypadkach jednak używanie słów wyróżniających efekt na II stopniu, takich jak „dokładnie” (m.in. K-2A_W17) czy „poprawnie” (K-2A_U06) jest nieuzasadnione.

Efekty kierunkowe są sformułowane w sposób komunikatywny, na ogół niebudzący wątpliwości interpretacyjnych, tym samym umożliwia to ich szersze zrozumienie oraz ułatwia weryfikację.

Efekty przedmiotowe sformułowane są w sylabusach. Dla większości przedmiotów są one sformułowane poprawnie. W przypadku niektórych przedmiotów efektami przedmiotowymi są wybrane efekty kierunkowe. Nie zawsze taki sposób zapewnia oddanie specyfiki i charakteru przedmiotu. Np. dla takich przedmiotów jak język angielski, „Gospodarka leśna, rolna i wodna”, „Zarządzanie konfliktem” zastosowanie efektów kierunkowych na poziomie przedmiotu jest nieuzasadnione i powoduje, że opis przedmiotu za pomocą efektów nie wskazuje w sposób jasny, co student kończący dany przedmiot powinien konkretnie wiedzieć i umieć.

W sporadycznych przypadkach zauważono niewłaściwą kwalifikację efektów przedmiotowych, np. dla przedmiotu „Makroekonomia” (stopień I) efekt EP_K1: „potrafi rozpoznawać i diagnozować zjawiska makroekonomiczne zachodzące w gospodarce” odnosi się do umiejętności, a nie do kompetencji społecznych.

Dla programu kształcenia sporządzona została matryca efektów kształcenia. Matryca zawiera informacje, na jakich przedmiotach osiągnąć jest dany efekt. Po analizie matrycy, można ocenić, że przypisania są w większości przypadków właściwe, ale należałoby jednak dokonać przeglądu i weryfikacji niektórych relacji. Dotyczy to np. na I stopniu efektu K-1A_W13 „zna podstawowe mechanizmy finansowania przedsiębiorstw oraz zasady gospodarowania i obrotu aktywami finansowymi”, który jest realizowany na takich przedmiotach jak: „Matematyka” i „Technologie informacyjne”, a nie są wskazane takie przedmioty jak: „Podstawy finansów” czy „Rynki finansowe”. Przy efekcie K-1A_U09 „potrafi w sposób precyzyjny i spójny wypowiadać się w mowie i piśmie na tematy dotyczące wybranych zagadnień ekonomicznych, wykorzystując różne ujęcia teoretyczne zarówno w dorobku ekonomii, jak i dyscyplin pokrewnych” nie wskazano „Seminarium

dyplomowego”, chociaż w rzeczywistości efekt ten będzie osiągany i weryfikowany w znacznej mierze na tym właśnie przedmiocie. Podobne niespójności można znaleźć w macierzy efektów kształcenia na II stopniu.

W związku z powyższym należałoby dokonać przeglądu macierzy efektów kształcenia, koncentrując się nad rzeczywistą (merytoryczną) zależnością pomiędzy efektami kierunkowymi, a treścią przedmiotów realizujących ten efekt, w szczególności, gdy efekty na I i II stopniu są podobne, a są realizowane przez inny zestaw przedmiotów.

W opisie kierunku uwzględnione jest zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na rynku pracy oraz w dalszej edukacji. W szczególności świadczą o tym takie sformułowania w opisie efektów kształcenia jak: „zna metody i techniki pozyskiwania danych”, „zna najważniejsze współczesne nurty ekonomiczne”, „posiada umiejętność formułowania praktycznych wniosków użytecznych dla decydentów”, „potrafi pracować w zespole rozwiązującym konkretne zadania z zakresu ekonomii”, itp..

Podsumowując można stwierdzić, że efekty kierunkowe są sformułowane prawidłowo. Efekty przedmiotowe są opisane w sylabusach właściwie, są spójne z przedstawionymi w sylabusie celami. W pojedynczych przypadkach należałoby uszczegółowić efekty przedmiotowe, nawiązując do treści i celów przedmiotu. Powiązania pomiędzy efektami przedmiotowymi i kierunkowymi są logiczne, w niektórych przypadkach wymagające jednak dokonania przeglądu i wniesienia korekt.

1.5.

1.5.1.

Nie dotyczy

1.5.2.

Kształcenia na kierunku ekonomia prowadzone jest na poziomie studiów pierwszego stopnia w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych i drugiego stopnia tylko na studiach niestacjonarnych.

Treści programowe dla ocenianego kierunku są odzwierciedlone w strukturze planu studiów (podział na moduły) oraz w opisie każdego przedmiotu (sylabusy). Podział planu studiów na moduły jest przejrzysty. W planie studiów występują następujące moduły: ogólny, podstawowy, kierunkowy, specjalnościowy i do wyboru. Na I i II stopniu podział na moduły jest analogiczny.

Moduł treści podstawowych na I stopniu jest dobrze zdefiniowany, dający solidne podstawy wiedzy z zakresu ekonomii i dyscyplin pokrewnych. W skład tego modułu wchodzi: „Mikroekonomia”, „Matematyka”, „Prawo”, „Makroekonomia”, „Statystyka opisowa”, „Podstawy zarządzania”, „Socjologia”, „Ekonometria”, „Rachunkowość”, „Międzynarodowe stosunki gospodarcze” oraz „Psychologia”. Podstawa treściowa kierunku odpowiada również dyscyplinom, do których przypisane są efekty kształcenia, co tworzy spójną programowo całość (efekty kształcenia – dyscypliny – treści kształcenia). Podkreślić należy, że wskazano również moduł przedmiotów podstawowych na studiach II stopnia. Do przedmiotów tych zaliczono: „Wnioskowanie statystyczne”, „Historia myśli ekonomicznej”, „Ekonomia menedżerska”, „Makroekonomia II” oraz „Ekonomia międzynarodowa”. Wskazanie przedmiotów jest właściwe, zgodne z przyjętym profilem kształcenia, stanowiąc podstawę wyższego, adekwatnego do studiów II stopnia, poziomu wiedzy i umiejętności. Wymiar godzinowy przedmiotów podstawowych jest stosunkowo wysoki, do 60 godzin na studiach stacjonarnych i 45 godzin na niestacjonarnych. Można stwierdzić, że moduł podstawowy stanowi mocną stronę programu kształcenia na ocenianym kierunku. Moduły przedmiotów ogólnych i kierunkowych są zdefiniowane prawidłowo.

Na I stopniu kierunku ekonomia kształcenie odbywa się na następujących specjalnościach: „Bankowość i ubezpieczenia”, „Rachunkowość i analiza finansowa”, „Gospodarowanie zasobami ludzkimi” oraz „Wycena nieruchomości”. Dwie pierwsze specjalności pod względem treści ciążyą do zagadnień finansowych, trzecia do nauk o zarządzaniu. W związku z tym należałoby zastanowić się nad nieco innym doбором specjalności lub większym ich wyprofilowaniem na zagadnienia ekonomiczne. Na II stopniu nie występują specjalności. Jednak w programie studiów występują dwa moduły specjalnościowe, tj.: „Przygotowanie pracy dyplomowej, przygotowanie do egzaminu” oraz „Seminarium magisterskie”. Ponadto w programie studiów nie występują przedmioty

specjalnościowe, które łącznie prowadziłyby do zdobywania wiedzy i umiejętności w określonej, wąskiej dziedzinie wiedzy. Kształcenie w zakresie specjalności, potwierdzone wpisem w dyplomie, tylko w oparciu o pracę magisterską jest niewystarczające. Wrywkowa analiza teczek studentów pokazała, że w dyplomie II stopnia była wpisana specjalność, pomimo, że w toku studiów nie było żadnego przedmiotu związanego z jej tematyką (poza seminarium), a były też i takie przypadki, gdy specjalność nie miała jednoznacznego odzwierciedlenia również w treści pracy magisterskiej i egzaminie dyplomowym.

Treści przedmiotów opisane w sylabusach sporządzone są w sposób szczegółowy, odpowiadający celom i efektom danego przedmiotu. Zaznaczono również jakie treści są realizowane na poszczególnych formach zajęć i w jakim wymiarze godzinowym.

Dobór treści z zakresu modułu podstawowego, ogólnego i kierunkowego jak również treści poszczególnych przedmiotów nie budzi zastrzeżeń. Rozważyć należy obecny dobór specjalności na I stopniu (pod kątem zgodności z tematyką dyscypliny ekonomia) oraz odejść od specjalności (potwierdzanej wpisem w dyplomie) w takiej formie jaka jest realizowana obecnie na studiach II stopnia.

Treści przedmiotów ujęte w sylabusach odpowiadają zakresowi zagadnień współczesnej ekonomii, w stopniu odpowiadającym I i II poziomowi kształcenia.

1.5.3.

Metody dydaktyczne stosowane na poszczególnych przedmiotach określone są w sylabusach. Sylabus nie ma wyodrębnionej części, w której wskazane byłyby metody dydaktyczne. W kryteriach zaliczenia często wskazywane są formy aktywności, które są brane pod uwagę w ocenie studenta, które w wielu przypadkach pokrywają się z metodami dydaktycznymi, np. napisanie pracy semestralnej czy przygotowanie prezentacji. W niektórych przypadkach metody dydaktyczne określone są w części sylabusa „Wykaz niezbędnych środków dydaktycznych”, w której prowadzący, oprócz środków technicznych potrzebnych do zajęć, zaznaczają, że podstawą zaliczenia jest np. udział w rozwiązywaniu case-ów i w dyskusji (np. przedmiot „Logistyka obsługi klienta”).

Na podstawie zdobytych informacji stwierdza się, że wykłady bazują głównie na metodach podających. Na ćwiczeniach i konwersatoriach szerzej wykorzystuje się metody oparte na aktywnym udziale studenta i jego pracy własnej. Należałoby rozważyć określenie metod dydaktycznych w sylabusie (np. w wyodrębnionej jego części lub w części, w której wskazano potrzebne do zajęć techniczne środki dydaktyczne), w sposób bardziej szczegółowy i jednoznaczny (np. poprzez wskazanie zestawu metod dydaktycznych, z których prowadzący zaznaczają konkretne metody, adekwatne do swojego przedmiotu).

W programie studiów przewidziano treści związane z przygotowaniem studentów do prowadzenia badań. Na studiach I stopnia, oprócz zajęć seminaryjnych realizowany jest przedmiot „Metodyka pisania pracy dyplomowej”. Na obu tych modułach przewidziane są zagadnienia takie jak m.in.: konstruowanie problemów badawczych, tez i hipotez badawczych, wybór i zastosowanie metod, technik i narzędzi badawczych, dobór wskaźników badawczych, zmiennych zależnych i niezależnych, itp.. Na studiach II stopnia oprócz zajęć seminarium magisterskiego występuje przedmiot „Propedeutyka badań naukowych”, którego treści koncentrują się na zagadnieniach procesu badawczego, w szczególności stosowanych metodach badawczych.

Studenci poprzez udział w seminariach oraz konferencjach mają możliwość uczestniczenia w zespołach badawczych oraz publikowania. Publikowanie przez studentów jest możliwe w Zeszytach Naukowych Studenckich i Zeszytach Naukowych UW MSC.

Zdaniem studentów formy prowadzenia zajęć przyjęte na ocenianym kierunku są dostatecznie zróżnicowane poczynając od klasycznych wykładów i ćwiczeń po zajęcia konwersatoryjne, prace w grupach, burze mózgu, projekty oraz dostosowane do specyfiki kierunku i profilu kształcenia. Zajęcia i treści kształcenia mobilizują w większości przypadków studentów do samodzielnej pracy. Zdaniem studentów podczas zajęć i poza nimi zdobywają oni w odpowiednich proporcjach wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne z przewagą dla tych pierwszych. W opinii studentów w szczególności na studiach drugiego stopnia –seminaryjna i konwersatoryjna forma zajęć sprzyja przygotowaniu ich do przygotowania pracy dyplomowej w podstawowym zakresie.

1.5.4.

Kształcenia na kierunku ekonomia odbywa się w formie stacjonarnej na studiach I stopnia oraz w formie niestacjonarnej na studiach II stopnia. Na studiach I stopnia kształcenie trwa 6 semestrów i obejmuje łącznie 1.800 godzin kontaktowych na studiach stacjonarnych oraz 1.116 godzin na niestacjonarnych oraz 191 punktów ECTS. Na studiach II stopnia kształcenie trwa 4 semestry i obejmuje 571 godzin kontaktowych oraz 132 punkty ECTS.

Kolejność przedmiotów jest stosunkowo nieregularna (ze względu na stosunkowo dużą liczbę godzin przedmiotów podstawowych i kierunkowych, zarówno na studiach I, jak i II stopnia), ale ich logiczne następstwo jest zachowane.

Zarówno liczba godzin kontaktowych, jak również szacowany nakład pracy studenta jest wystarczający do zrealizowania założonych efektów oraz treści kształcenia.

1.5.5.

Jednostka w programie studiów określiła wszystkie podstawowe wskaźniki związane z punktacją ECTS przewidziane w przepisach prawa.

Na ocenianym kierunku za zajęcia wymagające bezpośredniego udziału nauczyciela student otrzymuje 58,5 punktów ECTS na studiach stacjonarnych i 41,5 na niestacjonarnych na I stopniu oraz 20,5 na II stopniu. Liczba ta jest ustalona w oparciu o liczbę godzin w toku studiów. Wielkości te są ustalone prawidłowo, na realnym poziomie, odpowiadającym rzeczywistej liczbie godzin kontaktowych w toku studiów.

Łączna liczba punktów ECTS jaką student utrzymuje za przedmioty z zakresu nauk podstawowych właściwych dla ocenianego kierunku wynosi 65 (I stopień) oraz 35 punktów (II stopień). Liczba ta jest ustalona prawidłowo. Moduł przedmiotów podstawowych dla ocenianego kierunku bardzo dobrze odzwierciedla bazowy zakres wiedzy ekonomisty z takich dyscyplin jak ekonomia, nauki o zarządzaniu, finanse oraz dyscyplin i przedmiotów pokrewnych (m.in. prawo, przedmioty ilościowe). Nakład pracy liczony punktami ECTS na przedmioty podstawowe jest wysoki, zapewniający dobre opanowanie podstaw ekonomii, zarówno na poziomie studiów I, jak i II stopnia.

Za niezwiązane z kierunkiem studiów zajęcia ogólnouczelniane lub zajęcia na innym kierunku studiów student otrzymuje 11 punktów na I stopniu oraz 7 punktów na II stopniu. Za zajęcia z wychowania fizycznego student otrzymuje jeden punkt ECTS na I stopniu oraz dwa punkty na II stopniu. Za zajęcia o charakterze praktycznym student otrzymuje 41 punktów ECTS na I stopniu. Na II stopniu student otrzymuje za te zajęcia 31 punktów. Są to wielkości ustalone realnie na poziomie zupełnie wystarczającym dla profilu ogólnoakademickiego.

Wydział przedstawił szczegółowe zestawienie modułów związanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem ekonomia, którym przypisano 95 punktów ECTS na studiach I stopnia i 92 punkty na studiach II stopnia. Jest to wymiar wyższy niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS w toku studiów. Moduły te obejmują zakres dyscyplin ekonomia, nauki o zarządzaniu, finanse i są one zgodne z prowadzonymi przez pracowników jednostki badaniami naukowymi. Uczelnia zalicza również do tego modułu przedmiot „Prawo gospodarcze”, które odpowiada dziedzinie nie związanej bezpośrednio z kierunkiem studiów. Nie zmienia to istotnie analizowanego wskaźnika.

Nakład pracy studenta na poziomie przedmiotów jest szczegółowo określony w sylabusach. Obejmuje on wszystkie istotne elementy pracy studenta, zarówno w zakresie godzin kontaktowych, jak również samodzielnej pracy studenta. Samodzielna praca obejmuje przygotowanie się do zajęć, zaliczeń i egzaminów. Liczba punktów za poszczególne przedmioty jest ustalona właściwie, jest taka sama na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Największą liczbę punktów ECTS student otrzymuje za poszczególne przedmioty podstawowe lub kierunkowe, kluczowe dla ocenianego kierunku. Np. na I stopniu za przedmioty „Mikroekonomia”, „Matematyka”, „Makroekonomia”, student otrzymuje po 8 punktów ECTS, a na II stopniu za takie przedmioty jak „Prognozowanie procesów ekonomicznych” (10 punktów), „Ekonomia międzynarodowa” (8 punktów) czy „Makroekonomia II” (również 8 punktów).

Punktacją ECTS na poziomie przedmiotów dobrze oddaje, zarówno wymiar godzinowy przedmiotu, jak również jego formę, stosowane metody dydaktyczne i weryfikacji efektów kształcenia oraz względną trudność przedmiotu.

1.5.6.

Program studiów na kierunku ekonomia umożliwia wybór przez studenta modułów studiów w wymaganym przez rozporządzenie wymiarze. Student na I stopniu ma możliwość wyboru specjalności, seminarium wraz z przygotowaniem pracy licencjackiej oraz przedmiotów do wyboru, co łącznie daje 65 punktów ECTS (34% liczby punktów ECTS w toku studiów). Na II stopniu nie ma podziału na specjalności, a student wybiera spośród przedmiotów do wyboru (jeden lub dwa w każdym semestrze) oraz seminarium wraz z przygotowaniem pracy magisterskiej. Daje to łącznie 49 punktów i stanowi 37% ogólnej liczby punktów ECTS w toku studiów.

1.5.7.

W programie studiów przewidziane są 4 formy prowadzenia zajęć: wykład, konwersatorium, ćwiczenia oraz e-learning. Formy te są nieco uszczegółowione w sylabusie ponieważ dodano jeszcze inne formy, w tym laboratoria, zajęcia praktyczne oraz seminaria. Struktura form zajęć jest prawidłowa. Na I stopniu 34% stanowią wykłady, 63% konwersatoria i ćwiczenia oraz 3% e-learning. Analogiczna struktura jest na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Na II stopniu wykłady stanowią 44%, ćwiczenia i konwersatoria 52% a e-learning 4%. W rzeczywistości udział e-learningu jest nieco wyższy ponieważ nie dla wszystkich przedmiotów zaznaczono w programie studiów tę formę zajęć, zgodnie z sylabusem (np. „Technologie informacyjne”). Należałoby zrobić dokładny przegląd sylabusów, dlatego, że występują niespójności w określeniu form zajęć z danego przedmiotu między sylabusem i programem studiów, jak również w samym sylabusie (np. „Technologie informacyjne”, w ogólnej charakterystyce przedmiotu nie występują wykłady, natomiast przy określaniu nakładu pracy studenta występują, a z kolei nie występuje e-learning, który jest zaznaczony wcześniej w formach zajęć).

Występujące formy zajęć umożliwiają uzyskanie efektów kształcenia oraz realizację założonych treści z poszczególnych przedmiotów.

Zajęcia w formie niestacjonarnej odbywają się w trybie sobotnio – niedzielnym. Podstawową jednostką zajęć jest 45 minut, zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Poszczególne zajęcia odbywają się na ogół w dwóch zblokowanych jednostkach na studiach stacjonarnych, oraz w trzech na niestacjonarnych. Rzadko występują 4 zblokowane jednostki. Nie stwierdzono w planie okienek, ani nadmiernego blokowania zajęć.

Liczebność grup nie budzi zastrzeżeń. Wątpliwości budzi jedynie prowadzenie niektórych konwersatoriów dla grup takich jak wykładowe, a nie ćwiczeniowe (np. na studiach niestacjonarnych II stopnia, semestr pierwszy) – nawet dla ponad 80 osób.

1.5.8.

Program studiów przewiduje praktyki zawodowe na I stopniu w wymiarze 3 tygodni (120 godzin). Za praktykę zawodową student otrzymuje 4 punkty ECTS. Dla praktyki zawodowej opracowany został sylabus. Zarówno cele, jak i efekty tego modułu są określone bardzo ogólnie i sprowadzają się do zdobycia przez studenta wiedzy o pracy w środowisku biznesowym, zapoznanie z całokształtem pracy w przedsiębiorstwie, jak również prowadzenie samodzielnych działań pod kierunkiem opiekuna. Ujednolicenia wymaga wymiar praktyk dla bieżącego cyklu, ponieważ w sylabusach określono 160 godzin praktyk, a nie 120 jak jest w programie studiów.

Merytoryczny nadzór nad praktykami sprawuje opiekun praktyk, do którego zadań należy m.in.: akceptacja miejsc odbywania praktyk, zatwierdzanie indywidualnego programu praktyki, ocena realizacji i weryfikacja efektów kształcenia w trakcie praktyk na podstawie dokumentacji jej przebiegu praktyk.

Potwierdzenia realizacji praktyki dokonuje opiekun praktyki w miejscu jej odbywania oraz opiekun praktyk z ramienia Uczelni. Istnieje również możliwość uznania za praktykę zatrudnienie studenta na podstawie umowy o pracę, jeżeli charakter wykonywanej przez niego pracy pozwala mu osiągnąć określone dla praktyk efekty kształcenia. Uczelnia ma zawarte porozumienia o współpracy z wieloma placówkami, zapewniając miejsce praktyk studentom zgodne z kierunkiem studiów.

Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym pozytywnie ocenili politykę informacyjną jednostki dotyczącą zasad odbywania praktyki zawodowej. Uczelnia umożliwia zaliczenie praktyki na podstawie wykonywanej pracy zawodowej na podstawie umowy o pracę lub cywilnoprawnej. W ocenianej jednostce podjęto podstawowe działania i wdrożono narzędzia pomocne w weryfikacji poprawności przebiegu praktyki oraz faktycznego osiągnięcia przez studentów założonych przez

program studiów celów i efektów kształcenia. Weryfikacja odbywa się poprzez analizę dokumentacji dotyczącej praktyki, na którą składa się sprawozdawczość studenta oraz potwierdzenie efektów przez opiekunów w miejscu praktyki.

1.5.9.

Umieździarnodowienie jest słabą stroną procesu kształcenia na kierunku ekonomia. W ofercie kształcenia nie ma aktualnie przedmiotów w językach obcych, jak również nie ma oferty dla studentów zagranicznych w językach obcych. Jedynym kontaktem studentów z językiem obcym w procesie kształcenia jest lektorat języka angielskiego w wymiarze: na I stopniu 120 godzin, z czego 60 godzin w e-learningu na studiach stacjonarnych i 96 godzin na studiach niestacjonarnych (z czego również połowa w e-learningu). Na studiach II stopnia studenci mają 48 godzin lektoratu, z czego godzin kontaktowych jest 24 (po 12 w dwóch semestrach). Jest to niski wymiar godzinowy, szczególnie biorąc pod uwagę stosunkowo ambitne cele zapisane w strategii Uczelni w tym obszarze. Uczelnia zdaje sobie sprawę z niskiego umiędzynarodowienia procesu kształcenia identyfikując to jako słabą stronę, podobnie jak brak wykładowców przygotowanych do prowadzenia zajęć w językach obcych.

Uczelnia powinna w tym zakresie podjąć zdecydowane kroki, tym bardziej, że ze strategii Uczelni wynika, iż obszar umiędzynarodowienia jest ważnym elementem funkcjonowania szkoły. W strategii wyodrębniono grupę celów w zakresie współpracy międzynarodowej, w tym m.in. „poszerzenie współpracy z zagranicznymi podmiotami gospodarczymi, organizacjami społecznymi oraz samorządami gospodarczymi w celu przede wszystkim ściślejszego powiązania procesu kształcenia z międzynarodowym rynkiem pracy”. Cel taki nie zostanie osiągnięty przy aktualnej ofercie kształcenia w językach obcych i obecnym stopniu umiędzynarodowienia.

Studenci uważają stopień umiędzynarodowienia za bardzo niski jednocześnie prezentując niskie zainteresowanie zmianą tego stanu rzeczy.

1.6.

1.6.1.

Uczelnia określiła zasady rekrutacji w drodze uchwały Senatu nr 9 / 2015 z dnia 27 maja 2015 r. w sprawie zasad i trybu przyjmowania kandydatów na studia w Uczelni Warszawskiej im. Marii Skłodowskiej-Curie w roku akademickim 2016/2017.

Do odbywania studiów na poziomie studiów I stopnia może być dopuszczona osoba, która posiada świadectwo dojrzałości i złożyła niezbędne dokumenty. W przypadku kandydatów na studia II stopnia konieczne jest posiadanie tytułu licencjata lub równorzędnego z zakresu nauk ekonomicznych, pedagogicznych lub innych po określeniu przez Rektora różnic programowych. Uczelnia w rozporządzeniu Rektora uregulowała zasady określania różnic programowych, dla absolwentów spoza kierunków studiów ekonomicznych. Studenci tacy zobowiązani są do zdania egzaminów z przedmiotów „Mikroekonomia”, „Makroekonomia” oraz „Statystyka”. Zarządzenie to jest respektowane, dlatego też w decyzjach o przyjęciu na studia II stopnia zapisane jest zobowiązanie do uzupełnienia różnic programowych dla studentów, których to dotyczy.

Osobno określone są informacje dla cudzoziemców – kandydatów na studia oraz dokumenty wymagane od cudzoziemców. Zasady rekrutacji nie zawierają żadnych regulacji dyskryminujących określoną grupę kandydatów.

1.6.2.

Senat Uczelni określił w drodze uchwały zasady i tryb potwierdzania efektów uczenia się osiągniętych poza systemem szkolnictwa (uchwała nr 11 / 2015 z dnia 27 maja 2015 r.). Określone regulacje są stosunkowo szczegółowe i obejmują m.in. zasady i warunki potwierdzania efektów uczenia się, tryb i podmioty przeprowadzające potwierdzanie efektów uczenia się. Uczelnia jest dobrze przygotowana do przyjęcia kandydata na studia w tym trybie. Do czasu wizytacji Uczelnia nie odnotowała przypadku ubiegania się o potwierdzenie efektów uczenia się.

1.7.

1.7.1.

Metody weryfikacji efektów kształcenia opisane są w sylabusach przedmiotów. W części

sylabusa „Opis efektów kształcenia i sposobów ich weryfikacji” wskazano, przy każdym efekcie, sposób jego weryfikacji. Wskazanie takie jest jak najbardziej prawidłowe, uwzględnia bowiem oddzielnie weryfikację wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Przewidziane metody weryfikacji na ogół są dostosowane do formy zajęć, treści i stosowanych metod dydaktycznych. Do najczęściej wskazywanych metod weryfikacji należą m.in. egzamin, zaliczenie, praca semestralna pisemna, dyskusja, wystąpienia na zadane tematy, prace projektowe, itp.

Przegląd prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych potwierdził stosowanie różnorodnych metod weryfikacji efektów kształcenia. Jako metody weryfikacji stosowano testy, jak również indywidualne prace na zadany temat, zgodne z założeniami przewidzianymi dla przedmiotu. Metody te pozwalały na pełną weryfikację efektów kształcenia.

Jednak w sylabusach niektórych przedmiotów zauważono niedociągnięcia w zakresie metod weryfikacji. Zestaw stosowanych metod weryfikacji jest nieraz zbyt ubogi, np. dla przedmiotów takich jak „Polityka społeczna” (I stopień) przewidziana jest tylko jedna metoda weryfikacji – zaliczenie, pomimo, że występuje forma konwersatorium. Podobnie dla przedmiotu „Makroekonomia” (I stopień) wskazano egzamin i zaliczenie ćwiczeń jako formy weryfikacji efektów. W tym przypadku, gdy występują ćwiczenia (21 godzin) i stosunkowo dużo punktów ECTS (8) należałoby poszerzyć zakres metod weryfikacji (np. o dyskusje, prezentacja pracy własnej, itp.). Z przedmiotu „Podstawy wyceny nieruchomości” (I stopień) jako metodę weryfikacji umiejętności i kompetencji społecznych podano wykład. W sylabusie przedmiotu „Audyt wewnętrzny i zewnętrzny w przedsiębiorstwie” (II stopień) nie są podane metody weryfikacji kompetencji społecznych, a dla przedmiotu „Zarządzanie jakością w przedsiębiorstwie” (II stopień) w ogóle pominięto metody weryfikacji efektów. Brak jest również odniesienia do efektów kierunkowych.

W związku z powyższym zaleca się dokonanie przeglądu sylabusów pod kątem metod weryfikacji efektów kształcenia i ich uzupełnienie zgodnie z rzeczywistością, mając na względzie formę zajęć, stosowane metody dydaktyczne, przewidziany nakład pracy studenta z danego przedmiotu oraz rodzaj weryfikowanych kompetencji.

Efekty w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, weryfikowane są w zależności od charakteru przedmiotu. Np. dla seminariów przewidziano dyskusję i pracę dyplomową. Dla innych przedmiotów związanych z kompetencjami badawczymi przewidziano jako metody weryfikacji m.in.: kolokwium pisemne, dyskusję, debatę, prace projektowe, pracę dyplomową.

Efekty określone dla zajęć w językach obcych weryfikowane są za pomocą takich metod jak: sprawdziany wiedzy, ocena konwersacyjnej sprawności językowej z uwzględnieniem tematyki kursu i stopnia zaawansowania, ocena dłuższych wypowiedzi ustnych oraz obserwacja. Metody te są określone prawidłowo, są specyficzne dla nauki języka obcego.

Zasady i sposób weryfikacji efektów w procesie dyplomowania jest określony w kilku dokumentach, m.in.: w Regulaminie studiów (r. 8 i 9 „Praca dyplomowa i egzamin dyplomowy” oraz „Zakończenie studiów”). W osobnych zarządzeniach Rektor określił tryb przygotowania i oceny prac dyplomowych oraz szczegółową procedurę przeprowadzania egzaminu dyplomowego.

Na egzaminie student odpowiada na 3 pytania: pytanie ogólne, ze specjalności i z pracy. Pytania ogólne (lista 30 pytań, zarówno na I, jak i na II stopniu) stanowią dobrą weryfikację wiedzy z zakresu przedmiotów podstawowych i kierunkowych.

Zespół Oceniający przeanalizował tematykę prac dyplomowych obronionych w r.a. 2015/2016. Przeanalizowano łącznie ok. 250 tytułów prac. Tematyka prac odpowiada dyscyplinom, do których przypisane są efekty kształcenia. Jednak należałoby monitorować tematykę prac, tak aby prace dyplomowe z dyscypliny ekonomia (która jest dyscypliną wiodącą dla kierunku) stanowiły znaczną większość na ocenianym kierunku. Obecnie wiele prac dotyczy dyscypliny finanse i nauk o zarządzaniu. Na Uczelni funkcjonuje powołany do tego celu podmiot - Komisja ds. Oceny Jakości Prac Dyplomowych na kierunku ekonomia.

Prace sprawdzane są w programie antyplagiatowym (Zarządzenie nr 10 / 2015 Rektora z dnia 3 listopada 2015 r. w sprawie trybu i zasad funkcjonowania systemu antyplagiatowego oraz sposobu korzystania przez Uczelnię z systemu Plagiat.pl). W teczkach studenta znajdują się raporty podobieństwa wraz z informacją o dopuszczeniu pracy przez opiekuna naukowego.

Obsada zajęć seminaryjnych jest prawidłowa (w bieżącym roku akademickim 11 promotorów, z czego 5 profesorów – wszyscy na studiach II stopnia). Wskazaniem byłoby, ze względu na profil

ogólnoakademicki poszerzyć grono promotorów na I stopniu o profesorów.

Efekty przewidziane dla praktyk zawodowych weryfikuje się poprzez obserwację w miejscu odbywania praktyk (przez opiekuna ze strony przedsiębiorstwa) oraz na podstawie analizy przedłożonej przez studenta dokumentacji.

W opinii studentów egzaminy i inne formy weryfikacji osiągniętych przez nich efektów uczenia się dostosowane są do specyfiki studiów oraz pozwalają na rzetelną weryfikację założonych efektów kształcenia zarówno na gruncie wiedzy, umiejętności jak i kompetencji społecznych. Zdaniem studentów pytania i zadania egzaminacyjne formułowane są w sposób pozwalający na weryfikację większości przekazanych treści kształcenia. Studenci nie zgłosili uwag we wskazanym zakresie.

1.7.2.

Ogólne zasady oceny efektów kształcenia są sformułowane w Regulaminie studiów, w szczególności zasady zaliczania przedmiotów, obowiązująca skala ocen, zasady przystępowania i przeprowadzania zaliczeń i egzaminów oraz zasady wpisu na kolejny semestr.

W odniesieniu do każdego przedmiotu forma, warunki i kryteria zaliczania są uwzględnione w sylabusie. W większości sylabusów kryteria oceny są opisane w części „Ocena za przedmiot”, w której określa się jaki jest wymagany zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji na poszczególne oceny. Opis ten na ogół jest odniesiony do liczby (procentu) punktów, które wymagane są do uzyskania danej oceny lub opisany jest syntetycznie specyficzny dla przedmiotu zakres wiedzy i umiejętności. Powyższy opis stanowi dobrą informację dla studenta o stawianych wymaganiach, zarazem stanowiąc zobiektywizowany wymóg, zapewniający sprawiedliwą ocenę. W przypadku opisu wymagań dla praktyk zawodowych zauważono pomyłkę, bowiem wymagania na najwyższą ocenę zostało sformułowane jako „student aktywnie uczestniczył w 100% zajęć, potrafi sprawnie i merytorycznie poprowadzić zajęcia, motywując uczniów i panując nad klasą”. Zaznaczyć należy również niewielkie braki w sylabusach w tym zakresie. Części sylabusa dotyczącej kryteriów oceniania nie ma dla takich przedmiotów jak „Finanse przedsiębiorstwa”, „Zarządzanie finansami w przedsiębiorstwie”, „Doradztwo personalne”. W tych przypadkach wzór sylabusa jest nieco inny niż pozostałe. Dlatego też, koniecznym jest dokonanie przeglądu sylabusów i uzupełnienie brakującej informacji.

Analiza wystawianych ocen w ostatniej sesji egzaminacyjnej pozwala stwierdzić, że istnieje tendencja do ich zawyżania. W r.a. 2015/2016 (sesja letnia) rozkład ocen był następujący (sumarycznie dla obu poziomów): oceny 5 – 38%, 4,5 – 15%, 4 – 23%, 3,5 – 8%, 3 – 14% oraz 2 – 2%. Z egzaminu dyplomowego (sumarycznie dla I i II stopnia) 44% to oceny bardzo dobre, oceny dobre stanowią 53% oraz dostateczne 3%. Struktura wystawianych ocen powinna być na bieżąco monitorowana.

Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym wyrazili opinię, iż system oceny osiągniętych przez nich efektów kształcenia w trakcie roku akademickiego jest dla przejrzysty i zrozumiały oraz, że jest udostępniany z odpowiednim wyprzedzeniem. Studenci wiedzą, iż generalne zasady związane z systemem oceniania wynikają z regulaminu studiów, a szczegółowe zasady dotyczące oceny ich nakładu pracy ustala prowadzący zajęcia, o których to zasadach są informowani na pierwszych zajęciach. Studenci stwierdzili, również, iż podstawowe informacje dotyczące zasad zaliczania poszczególnych form zajęciowych znajdują się w kartach poszczególnych przedmiotów, z którymi mogą zapoznać się na stronie internetowej Uczelni. Studenci nie zgłosili negatywnych uwag dotyczących systemu oceniania.

Stosowany na ocenianym kierunku system ocen nie budzi istotnych zastrzeżeń. Wymagania wobec studentów są wystandaryzowane, zapisane w sylabusach, przedstawione w sposób zrozumiały. Można uznać, że sprawdzanie i ocenianie efektów kształcenia przebiega prawidłowo.

3. Uzasadnienie

Efekty kierunkowe ocenianego kierunku przypisane są do dyscyplin: ekonomia, finanse i nauki o zarządzaniu. Efekty sformułowane dla kierunku ekonomia wyraźnie nawiązują do nauk ekonomicznych jako części nauk społecznych, z wieloma odniesieniami do nauk pokrewnych (w tym finansów i nauk o zarządzaniu). Efekty kierunkowe są sformułowane w sposób komunikatywny, na ogół nie budzący wątpliwości interpretacyjnych, tym samym umożliwia to ich weryfikację. Efekty

kierunkowe i przedmiotowe są spójne, za wyjątkami wskazanymi w opisie kryterium.

Treści programowe kierunku ujęte są w strukturę modułową. Moduły są opisane prawidłowo, ze szczególnym podkreśleniem dobrego zdefiniowania modułu podstawowego, zarówno dla I oraz II stopnia. Dobór specjalności na I stopniu budzi pewne zastrzeżenia, ze względu na dominację zagadnień z zakresu finansów i nauk o zarządzaniu. Na II stopniu nie występują typowe specjalności, jednak zdobywanie wiedzy i umiejętności specjalistycznych tylko na seminarium magisterskim i w toku pisanie pracy dyplomowej jest niewystarczające do tego, żeby można było wpisać specjalność na dyplomie. W programie studiów przewidziano treści związane z przygotowaniem studentów do prowadzenia badań.

W obszarze stosowanych metod dydaktycznych wykłady bazują głównie na metodach podających. Na ćwiczeniach i konwersatoriach szerzej wykorzystuje się metody oparte na aktywnym udziale studenta i jego pracy własnej. Dobór metod dydaktycznych jest poprawny.

Zarówno liczba godzin kontaktowych, jak również szacowany nakład pracy studenta jest wystarczający do zrealizowania założonych efektów oraz treści kształcenia. Jednostka w programie studiów określiła wszystkie podstawowe wskaźniki związane z punktacją ECTS przewidziane w przepisach prawa. Moduły związane z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem ekonomia, są określone prawidłowo (z zastrzeżeniami prawa). Nakład pracy studenta na poziomie przedmiotów jest szczegółowo określony w sylabusach. Obejmuje on wszystkie istotne elementy pracy studenta, zarówno w zakresie godzin kontaktowych, jak również samodzielnej pracy studenta. Punkcja ECTS na poziomie przedmiotów dobrze oddaje, zarówno wymiar godzinowy przedmiotu, jak również jego formę, stosowane metody dydaktyczne i weryfikacji efektów kształcenia oraz względną trudność przedmiotu. Program studiów na kierunku ekonomia umożliwi wybór przez studenta modułów studiów w wymaganym przez rozporządzenie wymiarze.

Występujące formy zajęć umożliwiają uzyskanie efektów kształcenia oraz realizację założonych treści z poszczególnych przedmiotów. System praktyk zawodowych działa prawidłowo.

Działania w obszarze umiędzynarodowienia procesu kształcenia, na obecnym etapie są niewystarczające, szczególnie w kontekście zapisów strategii Uczelni. Brak jest oferty kształcenia w językach obcych, również dla studentów zagranicznych.

Uczelnia prawidłowo określa zasady rekrutacji. W przypadku rekrutacji na studia II stopnia Uczelnia wypracowała mechanizm uzupełniania efektów kształcenia dla studentów spoza kierunków ekonomicznych. Uczelnia jest dobrze przygotowana do przyjęcia kandydata na studia w trybie potwierdzania efektów uczenia się.

Proces weryfikacji efektów kształcenia przebiega prawidłowo, a stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia na wszystkich etapach procesu kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia i wspomagają studentów w procesie uczenia się. Stosowany na ocenianym kierunku system ocen nie budzi istotnych zastrzeżeń. Wymagania wobec studentów są wystandaryzowane, zapisane w sylabusach, przedstawione w sposób zrozumiały. Można uznać, że sprawdzanie i ocenianie efektów kształcenia przebiega prawidłowo.

4. Zalecenia:

- Skorygowanie efektów przedmiotowych w przypadkach, gdy efektami przedmiotowymi są wybrane efekty kierunkowe, a które nie oddają specyfiki przedmiotu (np. język angielski, „Gospodarka leśna, rolna i wodna”, „Zarządzanie konfliktem”).
- Dokonanie przeglądu matrycy efektów kształcenia, koncentrując się na merytorycznej zależności pomiędzy efektami kierunkowymi a treścią przedmiotów realizujących ten efekt (przykłady podano w opisie kryterium).
- Odejście od specjalności (potwierdzanej wpisem w dyplomie) w takiej formie jaka jest realizowana obecnie na studiach II stopnia. Rozważyć należałoby również obecny dobór specjalności na I stopniu, pod kątem ich zgodności z tematyką dyscypliny ekonomia.
- Dokonanie dokładnego przeglądu sylabusów ze szczególnym zwróceniem uwagi na: metody dydaktyczne (jednoznaczne określenie i nazwanie metod dydaktycznych w sylabusie, tam gdzie to nie występuje), formy zajęć z danego przedmiotu (osiągnięcie zgodności między sylabusem i programem studiów, jak również w samym sylabusie), metody weryfikacji efektów kształcenia (dostosowanie metod do specyfiki przedmiotu, dokonanie uzupełnień) oraz kryteria oceniania (uzupełnienie tej części w niektórych sylabusach).

Podjęcie kroków mających na celu umiędzynarodowienie procesu kształcenia, w szczególności w zakresie oferty kształcenia w językach obcych.

2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

*2.1 Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy-zapewniający realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku.**

*2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie.**

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

*2.4 Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszaru/obszarów wiedzy, odpowiadającego/odpowiadających obszarowi/obszarom kształcenia, do którego/których został przyporządkowany kierunek, a także w dziedzinie/dziedzinach nauki oraz dyscyplinie/dyscyplinach naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.**

2.5 Rezultaty prowadzonych w jednostce badań naukowych są wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz w jego realizacji.

1. Ocena kryterium 2 – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

2.1.

Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymaganiom określonym w przepisach prawa. Analiza spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego obejmuje posiadane tytuły i stopnie naukowe, specjalizację naukową oraz dorobek naukowy nauczycieli akademickich. Ponadto obejmuje obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim i złożone oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów.

Minimum kadrowe powinno spełniać warunki określone w rozporządzeniu stanowiącym poz. 4 Załącznika nr 1 raportu. W związku z powyższym do minimum kadrowego kierunku *ekonomia* prowadzonego na poziomie studiów I i II stopnia zaliczono 13 osób, gdyż posiadają one zapewniający realizację programu studiów dorobek naukowy w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie dyscypliny naukowej, do której odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku, co stanowi spełnienie wymagań określonych w § 12 ust. 1 rozporządzenia, o którym mowa w Załączniku nr 1 do raportu z wizytacji.

Minimum kadrowe jest identyczne na studiach I i II stopnia. Tworzy je 13 wykładowców, w tym 4 profesorów tytularnych, 3 doktorów habilitowanych i 6 doktorów. Wszyscy oni zatrudnieni są w Instytucie Nauk Społecznych Uczelni Warszawskiej im. Marii Skłodowskiej Curie w Warszawie jako podstawowym miejscem pracy i w pełnym wymiarze czasu pracy. W poniższym zestawieniu zamieszczono informacje na temat dyscyplin naukowych, które reprezentują nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe na ocenianym kierunku studiów *ekonomia*.

Dyscypliny naukowe	Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe	
	na studiach I stopnia	na studiach II stopnia
Samodzielni nauczyciele akademicki		
Ekonomia	3	3
Nauki o zarządzaniu	2	2
Finanse	2	2
Niesamodzielni nauczyciele akademicki		
Ekonomia	3	3
Nauki o zarządzaniu	1	1
Finanse	2	2
Ogółem	13	13

Osoby zaliczone do minimum kadrowego zostały zatrudnione w Uczelni nie później niż od początku semestru studiów, w pełnym wymiarze czasu pracy, a zatem spełnione zostały wymagania określone w art. 9a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz w § 13 ust. 1 rozporządzenia, o którym mowa powyżej.

Analiza obciążeń dydaktycznych nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe wykazała, iż wszyscy spełniają warunki określone w § 13 ust. 2 tego rozporządzenia. Problematyka prowadzonych zajęć odpowiada tematyce prowadzonych badań naukowych. Główne obszary badawcze wykładowców tworzących minimum kadrowe to:

- teoria ekonomii, teorii polityki gospodarczej, zarządzanie konkurencyjnością;
- gospodarka oparta na wiedzy;
- historia gospodarcza;
- bankowość, polityka pieniężna, transformacja gospodarcza;
- polityka makroekonomiczna;
- współczesne problemy rynku pracy, bezrobocie, praca socjalna;
- edukacja przeciw wykluczeniu społecznemu;
- modelowanie systemu zarządzania organizacją;
- funkcjonowanie kontroli wewnętrznej w przedsiębiorstwach i w instytucjach finansowych;
- zarządzania finansami przedsiębiorstwa;
- finansowanie podmiotów gospodarczych;
- analiza finansowa;
- rola rynku kapitałowego w gospodarce;
- rola Giełdy Papierów Wartościowych na rynku kapitałowym;
- znaczenie nowych technologii w kreowaniu impulsu rozwojowego dla gospodarki;
- absorpcja zasobów pracy przez sektor usług w Polsce;
- negocjacje i mediacje;
- zarządzanie w ochronie zdrowia i opiece społecznej.

W wyniku weryfikacji akt osobowych osób stanowiących minimum kadrowe stwierdza się, iż wszystkie teczki zawierają dokumentację poświadczającą uzyskanie stopni i tytułów naukowych. Dokumenty dotyczące nawiązania stosunku pracy (umowy o pracę) zawierają informacje o Uczelni, jako podstawowym miejscu pracy zgodnie z art. 119 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

W związku z analizą dokumentacji, a w szczególności oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego stwierdzono, iż osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają także warunki określone w art. 112a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, co potwierdzają również dane zawarte w „Zintegrowanym systemie informacji o nauce i szkolnictwie wyższym POL-on”.

Oceniany kierunek *ekonomia* został przyporządkowany do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych, dyscyplin: ekonomia, finanse, nauki o zarządzaniu. A zatem stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów kierunku powinien spełniać wymagania określone w § 17 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia określonego w poz. 4 Załącznika nr 1 raportu. Na ocenianym kierunku studiuje 426 osób (tabela nr 1 Raportu Samooceny). Stosunek ten wynosi 1:33 - przy obowiązującym nie mniejszym niż 1:120 – dla kierunków studiów w obszarze nauk społecznych, zatem wymagania w tym zakresie zostały spełnione.

2.2

Dorobek naukowy nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku jest adekwatny do realizowanego programu i założonych efektów kształcenia. Jak wspomniano, do minimum kadrowego zaliczono 13 osób. Ponadto na kierunku prowadzi zajęcia 31 pozostałych wykładowców - w tym 6 profesorów tytularnych, 3 doktorów habilitowanych, 10 doktorów i 12 magistrów. Dorobek naukowy zdecydowanej większości spośród tych wykładowców mieści się dziedzinie nauk ekonomicznych, w dyscyplinach: ekonomia, finanse oraz nauki o zarządzaniu. Koncentruje się on głównie na takich zagadnieniach, jak:

- ekonomika pracy i polityka społeczna;
- ekonomika rolnictwa i agrobiznesu;
- ekonomika przemysłu;
- ekonomika i organizacja handlu;
- ekonomika bezpieczeństwa;
- międzynarodowe stosunki gospodarcze i politycznie;
- zarządzanie;
- marketing;
- finanse przedsiębiorstwa;
- statystyka ekonomiczna;
- prognozowanie procesów ekonomicznych;
- geodezja inżyniersko-gospodarcza;
- psychologia.

Magistrom nie jest powierzane prowadzenie wykładów. Wiedza, umiejętności i kompetencje posiadane przez wykładowców stanowiących obsadę kadrową są odpowiednie do zakładanych efektów kształcenia i realizowanego programu studiów.

UWMCS wdraża kształcenie na odległość. W tej formie nauczania (b-learning – tzw. kształcenie hybrydowe) realizowane są 2 przedmioty. Są to: język angielski i technologie informacyjne. Kadra dydaktyczna realizująca te przedmioty ogólnouczelniane jest należycie przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie.

Należy równocześnie podkreślić, iż z punktu widzenia kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku władze Instytutu Nauk Społecznych, Uczelni Warszawskiej im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie powinien poczynić bardziej aktywne przygotowania do przejścia na profil praktyczny i w związku z tym zabiegać o to aby większa niż dotychczas część kadry posiadała doświadczenie praktyczne.

2.3

Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry i motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji. Władze Instytutu Nauk Społecznych dobierają kadre naukowo-dydaktyczną uwzględniając następujące elementy: tytuł lub stopień naukowy, osiągnięcia naukowe i organizacyjne, doświadczenie dydaktyczne, a także w odniesieniu do nauczycieli akademickich ze stopniem doktora i tytułem magistra praktyczne doświadczenie zawodowe.

Zgodnie z informacjami podanymi w Raporcie Samooceny wszyscy wykładowcy podlegają okresowej ocenie, dokonywanej przez Komisję ds. Oceny Nauczycieli Akademickich w Instytucie Nauk Społecznych. Została ona powołana Zarządzeniem nr 3/2016 Rektora Uczelni Warszawskiej im. Marii Skłodowskiej-Curie z dnia 6 kwietnia 2016 roku. Podstawą oceny każdego wykładowcy jest:

- działalność naukowa (m.in. uzyskanie stopni naukowych, publikacje, aktywność na konferencjach naukowych, ekspertyzy, recenzje);
- działalność dydaktyczna (poziom i aktualność przekazywanych treści, udział w opracowaniu programów dydaktycznych, opieka nad dyplomantami);
- działalność organizacyjna (np. pełnione funkcje, praca w komisjach, organizacja konferencji).

Ocena kadry dydaktycznej dokonywana jest na bieżąco w trakcie roku akademickiego i okresowo co dwa lata. W przypadku ocen negatywnych Rektor Uczelni podejmuje na bieżąco stosowne decyzje. Powyższe kwestie reguluje Zarządzenie nr 21/2014 Rektora Uczelni Warszawskiej im. Marii Skłodowskiej-Curie z dnia 1 kwietnia 2014 roku w sprawie okresowej oceny nauczycieli akademickich. Przyjęte w nim rozwiązania są prawidłowe. Zespół Oceniający PKA zapoznał się także z wynikami hospicacji zajęć, które w szczególności dotyczą nowo zatrudnionych nauczycieli

akademickich. Poza tym wykładowcy są oceniani po zakończeniu semestru przez studentów za pomocą ankiet ewaluacyjnych.

Zakres i formy prowadzonych zajęć oraz ich ocena a także problematyka badań naukowych były jednym z tematów dyskusji podczas spotkania Zespołu Oceniającego z kadrą akademicką, w którym uczestniczyło 22 pracowników Instytutu. Nauczyciele akademicy wskazywali, że ich praca dydaktyczna i naukowa jest należycie doceniana przez władze UWMCS. Podkreślali również potrzebę opracowania szczegółowej i oddającej specyfikę kierunku koncepcję kształcenia na profilu praktycznym.

Mankamenty prowadzonej polityki kadrowej i wyzwania z tym związane to:

- 1) konieczność odmłodzenia kadry akademickiej, szczególnie tej tworzącej minimum kadrowe. Spośród 13 wykładowców zaliczanych w skład tego minimum 4 ukończyło 80 lat życia, 3 ukończyło 70 lat, również 3 ukończyło 60 lat i tylko 3 jest w wieku poniżej 60 roku życia. Taka struktura wieku oznacza, że większość kadry posiada uprawnienia emerytalne, co w nieodległej przyszłości może stanowić problem z utrzymaniem stabilności minimum kadrowego.
- 2) relatywnie mała liczba stopni naukowych uzyskanych w minionym pięcioleciu przez młodą kadrę dydaktyczną (1 habilitacja i 1 doktorat). Na uznanie zasługuje natomiast to, że dwóch pracowników Instytutu Nauk Społecznych otrzymało (w 2014 roku) tytuł naukowy profesora.
- 3) Uczelnia Warszawska im. Marii Skłodowskiej Curie powinna zintensyfikować działania na rzecz internacjonalizacji kształcenia. Chodzi przy tym zarówno o angażowanie do zajęć i egzaminów profesorów z uczelni partnerskich, wprowadzenie przynajmniej jednego wykładu fakultatywnego w języku obcym, jak i stwarzanie studentom bardziej atrakcyjnych warunków, które skłaniałyby ich do większej mobilności. Zespół Oceniający PKA zdaje sobie sprawę, że na ocenianym kierunku prowadzone jest niemal wyłącznie kształcenie na studiach niestacjonarnych, co z zasady skutkuje mniejszym zainteresowaniem studentów programami wymiany międzynarodowej, tym niemniej władze Instytutu powinny bardziej aktywnie podejmować odpowiednie działania aktywizujące.

Uczelnia współpracuje z następującymi instytucjami partnerskimi:

1. Wysoka Škola Ekonomie a Manažmentu w Bratysławie (Słowacja);
2. Lwowska Akademia Handlowa (Ukraina);
3. Hitit University Physical Education and Sports;
4. Amsterdam University of Applied Sciences;
5. Krasnodarski Państwowy Uniwersytet Kultury i Sztuki;
6. Ambasada Niemiec;
7. Stowarzyszenie Współpracy Polska-Wschód;
8. Społeczne Towarzystwo Polska-Ukraina;
9. Ambasada Ukrainy w Polsce.

Oznacza to, że istnieją potencjalne możliwości podniesienia stopnia internacjonalizacji kształcenia.

2.4

Z Raportu Samooceny, a także z rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni oraz pracownikami podczas wizytacji wynika, że kadra naukowo-akademicka aktywnie angażuje się w prowadzenie badań naukowych. Z drugiej strony dużym problemem jest kwestia finansowania działalności badawczej, w tym przez sferę biznesu, na co zwrócono uwagę również w analizie SWOT programu kształcenia na ocenianym kierunku.

Wyniki badań są prezentowane na konferencjach, przy czym zespoły badawcze są często poszerzane o studentów, co znajduje odzwierciedlenie w pracach dyplomowych i publikacjach zawartych w Zeszytach Naukowych Uczelni Warszawskiej (Zeszytach Naukowych Studenckich i Zeszytach Naukowych ISSN). Publikacje w tym ostatnim czasopiśmie zostały wycenione w ministerialnej parametryzacji czasopism naukowych na 7 punktów, co jest niewątpliwie sporym osiągnięciem szkoły niepublicznej.

W minionym okresie realizowane były grupowe i indywidualne projekty badawcze. Poniżej wymieniono najważniejsze z nich:

I) Zespołowe projekty badawcze:

1. Automatyzacja działalności organizacji za pomocą systemów informatycznych;
2. Konkurencyjność przedsiębiorstw w Polsce w warunkach integracji z Unią Europejską i globalizacji;

3. Wykorzystanie systemów informatycznych do wspomagania procesów podejmowania decyzji w organizacjach;
 4. Finanse publiczne w Polsce na początku XXI wieku: analiza funkcjonowania podstawowych uwarunkowań systemu finansów publicznych po wstąpieniu Polski do UE; ocena systemu, miejsca budżetu państwa, racjonalność dochodów i wydatków, uwarunkowania i konsekwencje nierównowagi;
 5. Wybrane aspekty rynku pracy w świetle zmian demograficznych;
 6. Rozwój euroregionów Karpaty, Tatry i Beskidy – dylematy spójności w okresie wychodzenia z kryzysu światowego;
 7. Ocena jakości funkcjonowania wyższej uczelni.
- II) Indywidualne projekty badawcze:
1. Wpływ marki na postrzeganie przedsiębiorstwa;
 2. Próba oceny nowych rozwiązań w systemie finansów publicznych Polski;
 3. Innowacyjne przedsiębiorstwa usługowe;
 4. Usługi biznesowe w rozwoju polskiej gospodarki;
 5. Konkurencyjność polskich przedsiębiorstw na jednolitym rynku europejskim i globalnym;
 6. Systemy bankowe w Polsce i w UE - kierunki rozwoju i wzajemnej współpracy;
 7. Wpływ klimatu na gospodarkę;
 8. Negocjacje jako element budowania przewagi konkurencyjnej;
 9. Wybrane problemy strefy Euro;
 10. Zmiany w polityce gospodarczej Polski w latach 2016 – 2018;
 11. Rynek usług ubezpieczeniowych.

Reasumując, kadra akademicka prowadząca zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku ekonomia (profil ogólnoakademicki) bierze aktywny udział w życiu naukowym Uczelni. Badania prowadzone są zarówno przez pracowników etatowych stanowiących minimum kadrowe, jak i pracowników zatrudnionych na umowy cywilno-prawne. Badania te mogłyby mieć znacznie większą skalę, gdyby ich finansowanie i komercjalizacja wyników przebiegały bardziej pomyślnie.

2.5

Na konieczność zachowania wewnętrznej spójności koncepcji kształcenia z działalnością naukowo-badawczą i wydawniczą Uczelni oraz na potrzebę ich powiązania z celami określonymi w strategii UWMCS wskazuje Uchwała nr 1/2013 Senatu Uczelni Warszawskiej im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie z dnia 23 stycznia 2013 roku. Jednym z celów realizacji badań naukowych jest wykorzystanie ich rezultatów w działalności dydaktycznej, w tym w optymalizacji programów nauczania. Wyniki badań są bezpośrednio powiązane z prowadzonymi przez nauczycieli akademickich przedmiotami i służą przekazywaniu najnowszej wiedzy z zakresu danej problematyki badawczej.

Prowadzone badania naukowe znajdują również odzwierciedlenie w tematyce seminariów licencjackich i magisterskich. Poziom merytoryczny prac dyplomowych powstających pod opieką naukową promotorów świadczy o prawidłowym stopniu osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. W większości przypadków są to prace ocenione jako dobre.

3. Uzasadnienie

Minimum kadrowe dla kierunku ekonomia: studia I i II stopnia jest spełnione. Do minimum kadrowego zaliczono 13 osób posiadających dorobek naukowy zapewniający realizację programu studiów w obszarze wiedzy, do którego odnoszą się efekty kształcenia określone dla wizytowanego kierunku. Zajęcia są właściwie przyporządkowane do specjalności naukowych reprezentowanych przez kadrę. Rekrutacja kadry i prowadzona polityka kadrowa sprzyja rozwojowi naukowemu oraz rozwojowi umiejętności dydaktycznych nauczycieli akademickich. Jednostka prowadzi badania, które stanowią podstawę do wzbogacania oferty dydaktycznej i doskonalenia programu kształcenia, a także procesu osiągania zakładanych efektów kształcenia.

3. Zalecenia

Podjęcie w nieodległej perspektywie działań na rzecz zmiany struktury wiekowej kadry

zaliczanej w skład minimum kadrowego w celu zapewnienia jego stabilności. Intensyfikacja procesu umiędzynarodowienia kształcenia poprzez prowadzenie zajęć przez wykładowców z zagranicznych uczelni, zapewnienie studentom możliwości wyboru wykładu w języku obcym, jak i bardziej skuteczne niż dotychczas motywowanie studentów do udziału w programach Erasmus.

3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia

*3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, w przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku praktyki te zostały uwzględnione.**

*3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem.**

1. Ocena kryterium 3 – **w pełni**

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

3.1

Uczelnia Warszawska podpisała umowy o współpracy z innymi uczelniami (zarówno w Polsce, jak i za granicą), a także podmiotami rynkowymi, zajmującymi się działalnością produkcyjną i usługową. Na liście znalazły się uczelnie z Polski, Niemiec, Słowacji, Ukrainy, Rosji, fundacje, jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwa, a także stowarzyszenia i podmioty organizujące praktyki studenckie (w Polsce i za granicą). W grupie jednostek, które podpisały z Uczelnią umowy o współpracy występują także fundacje, stowarzyszenia. Do jednostek gospodarczych współpracujących z Uczelnią należy także zaliczyć podmioty organizujące praktyki studenckie.

Podmioty współpracujące z Uczelnią Warszawską im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie poza opiniowaniem procesu kształcenia studentów, korzystają na tej współpracy np. uczestnicząc w konferencjach naukowych, czy pozyskując pracowników (studenci po praktykach są często zatrudniani w organizacjach, które przyjęły ich na praktyki).

Przedstawiciel biura organizującego te praktyki współpracuje też z Uczelnią proponując pomoc dla studentów i może przekazywać do Wydziału uwagi o przygotowaniu studentów do pracy zawodowej. Można uznać, że dotychczasowa współpraca z otoczeniem gospodarczym jest skromna, ale wystarczająca. W przyszłości po przejściu na praktyczny profil kształcenia konieczne jednak będzie rozszerzenie współpracy z podmiotami gospodarczymi. Wskazane byłoby wykorzystanie doświadczeń z zakończonego już projektu *Bliżej rynku pracy* (sfinansowanego z POKL).

Podmioty współpracujące z Uczelnią Warszawską im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie poza opiniowaniem procesu kształcenia studentów, korzystają na tej współpracy np. uczestnicząc w konferencjach naukowych, czy pozyskując pracowników (studenci po praktykach są często zatrudniani w organizacjach, które przyjęły ich na praktyki).

3.2

Jednostka w Raporcie samooceny stwierdziła, że kryterium to nie dotyczy ocenianego kierunku. Nie są prowadzone studia we współpracy z podmiotami zewnętrznymi.

3. Uzasadnienie

Dominuje współpraca z jednostkami gospodarczymi w organizacji praktyk zawodowych, które w wielu przypadkach mają charakter płatnych staży zawodowych trwających od 3 do 4 miesięcy, w firmach ściśle związanych z kierunkiem studiów.

4. Zalecenia

Szerzej włączyć przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego do ewaluacji kierunkowych efektów kształcenia, a także pomocy w realizacji przedmiotów o charakterze

praktycznym – zawodowym.

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych

*4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów badawczych ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, tj. liczby studentów oraz do prowadzonych badań naukowych. Jednostka zapewnia studentom dostęp do laboratoriów w celu wykonywania zadań wynikających z programu studiów oraz udziału w badaniach.**

*4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki.**

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwia studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów

1. Ocena kryterium 4 – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

4.1

Baza dydaktyczna służąca kształceniu w ramach kierunku ekonomia umożliwia osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia na studiach o profilu ogólnoakademickim, w tym również daje możliwość prowadzenia badań naukowych. Uczelnia wykorzystuje w tych celach zarówno własne, jak i dzierżawione obiekty dydaktyczne. Studenci studiów stacjonarnych korzystają wyłącznie z obiektów własnych, natomiast studiów niestacjonarnych mają zajęcia zarówno w obiektach własnych, jak i wynajmowanych.

Obiektami stanowiące własność Uczelni to budynki położone przy ulicy Łabiszyńskiej 25 oraz przy Placu Żelaznej Bramy 10. Ich atutem jest dobra w sensie komunikacyjnym lokalizacja. Studenci mogą dojechać do nich różnymi środkami transportu. Budynek przy ul. Łabiszyńskiej 25 dysponuje bezpłatnym i strzeżonym parkingiem na około 100 aut. W budynku tym znajduje się:

- aula na 220 miejsc;
- 4 pracownie komputerowe (2 sale z 30 stanowiskami, 1 sala z 24 i 1 sala z 18 stanowiskami komputerowymi),
- 2 sale wykładowe zdolne pomieścić po ok. 70 osób,
- 5 sal dydaktycznych na ok. 45 osób każda,
- 4 pomieszczenia dla wykładowców,
- dziekanat, dział informacji i rekrutacji, kwestura, bufet.

Z kolei budynek przy Placu Żelaznej Bramy 10 to dawny Pałac Lubomirskich. W budynku tym znajduje się biblioteka i czytelnia, z której korzystają studenci oraz pomieszczenia dydaktyczne i bufet. W czytelni i bibliotece udostępniono dla potrzeb studentów łącznie cztery zestawy komputerów z podstawowym oprogramowaniem i dostępem do Internetu.

Wynajmowane obiekty dydaktyczne to budynki położone przy ul. Turmonckiej 2, w którym mieści się gimnazjum. W budynku tym, położonym bardzo blisko siedziby Uczelni, dostępnych jest 20 sal dydaktycznych (na 32 osoby każda) oraz aula na ok. 150 osób.

Studenci mogą korzystać na terenie Uczelni z bezprzewodowego Internetu. Wszędzie proces dydaktyczny prowadzony jest z zastosowaniem sprzętu komputerowego i nowoczesnego oprogramowania. Z kolei wykładowcy posiadają dostęp do stacjonarnych i multimedialnych projektorów.

Do dyspozycji studentów w siedzibie przy ulicy Łabiszyńskiej są 4 pracownie komputerowe,

wyposażone w 102 komputery z dostępem do Internetu. Wszystkie jednostki pracują w systemie Microsoft Windows Server 2008 i posiadają zainstalowane następujące oprogramowanie:

- system operacyjny Microsoft Windows XP Professional SP3 lub Windows 7 Professional;
- Pakiet programów biurowych Microsoft Office 2000 lub 2010: Microsoft Access, Microsoft Excel, Microsoft PowerPoint, Microsoft Word;
- GIMP – program graficzny do różnorodnych zastosowań w grafice komputerowej, przeznaczony do tworzenia i obróbki grafiki wektorowej (strony WWW, ilustracje, broszury, ulotki, wizytówki);
- Microsoft Business Solutions–Navision – program, który jest zintegrowanym, kompleksowym narzędziem zapewniającym każdej osobie w organizacji połączenie za pośrednictwem sieci Internet z klientami, dostawcami i partnerami w dowolnym momencie i dowolnym miejscu. Program ten wspomaga: zarządzanie finansami, zarządzanie łańcuchem dostaw, zarządzanie relacjami z klientem (CRM), rozwój e-biznesu;
- Microsoft SQL Server 2012 – serwer baz danych;
- Microsoft Visual Studio 2013 – środowisko programistyczne firmy Microsoft.

Uczelnia zapewnia ponadto stanowiska komputerowe z możliwością wydruku materiałów przez studentów lub wykładowców.

Porównanie liczby studentów kierunku ekonomia (426, w tym zaledwie 15 stacjonarnych) z liczbą i powierzchnią sal, w których odbywają się zajęcia nie budzi zastrzeżeń. Liczba miejsc w poszczególnych salach i pracowniach komputerowych jest adekwatna do powierzchni tych pomieszczeń i liczby studentów, co sprawia, że zajęcia odbywają się w dobrych warunkach lokalowych.

W opinii studentów sale zajęciowe są dostosowane do efektywnego kształcenia na dobrym poziomie. Studenci pozytywnie oceniają stan techniczny budynków. W ocenianej jednostce studenci mogą korzystać z bezprzewodowego Internetu. Studenci co do zasady mają możliwość korzystania z dostępnego sprzętu i zasobów lokalowych, również po godzinach zajęć, czy to na potrzeby spotkaniowe, projektowe, ale również na spotkania kół naukowych, co oceniają pozytywnie. Zdaniem studentów (w tym z niepełnosprawnościami) budynki Uczelni w których odbywają się zajęcia nie jest w odpowiednim stopniu dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

4.2

Zgromadzony księgozbiór biblioteczny Uczelni Warszawskiej im. Marii Skłodowskiej Curie w Warszawie liczy ponad 21 tys. woluminów. Uczelnia stara się na bieżąco aktualizować zasoby biblioteczne. Odbywa się to w oparciu o sugestie kadry naukowo-dydaktycznej oraz wykazy literatury obowiązkowej i uzupełniającej zamieszczone w sylabusach przedmiotów.

Zespołowi Oceniającemu PKA udostępniono wykaz 3235 książek będących do dyspozycji studentów kierunku ekonomia, co jest relatywnie skromnym wynikiem. Niestety poniżej 10% spośród nich to książki najnowsze, które zostały wydane po roku 2010. Pewnym mankamentem jest również to, że biblioteka Uczelni zlokalizowana jest daleko od jej głównej siedziby, co nie sprzyja podniesieniu frekwencji czytelnictwa.

Biblioteka UWMCS jest w pełni skomputeryzowana, zbiory są skatalogowane w oparciu o program biblioteczny LIBRA 2000, pozwalający na ich przeszukiwanie przy pomocy dowolnego komputera z dostępem do Internetu. Studenci korzystają z własnych kont bibliotecznych. Biblioteka dysponuje katalogiem zbiorów dostępnym w Internecie oraz dwoma katalogami kartkowymi: alfabetycznym i przedmiotowym. W czytelnicy studenci mogą korzystać ze stanowisk komputerowych ze stałym łączem internetowym, z księgozbioru podręcznego oraz prenumerowanych tytułów czasopism polskich i zagranicznych.

Biblioteka UWMSC zawarła umowy o współpracy z innymi placówkami, wśród których są:

1. Biblioteka Główna SGH;
2. Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej;
3. Centralna Biblioteka NBP;
4. Główna Biblioteka Pracy i Zabezpieczenia Społecznego;
5. Instytut Badań Edukacyjnych MEN, ul. Górczewska 8 w Warszawie;
6. Instytut Geodezji i Kartografii, ul. Modzelewskiego 27 w Warszawie;

7. Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, ul. Warszawska 39 w Otwocku;
8. Biblioteka Publiczna w Dzielnicy Targówek m.st. Warszawy, ul. Św. Wincentego 85 w Warszawie.

Istotnym uzupełnieniem posiadanych przez Bibliotekę Uczelni zasobów książkowych jest Wirtualna Biblioteka Nauki (WBN), której zawartość jest udostępniana wszystkim zainteresowanym uczelniom. W oparciu o uzyskane upoważnienia wydawców poszczególnych baz danych kadra naukowo-dydaktyczna oraz studenci UWMSC uzyskali dostęp do następujących elektronicznych baz danych: *Elsevier, Nature, Science, Scopus, Springer, Web of Knowledge, Wiley*. Ponadto, w ramach tzw. prenumeraty własnej Uczelnia uzyskała pełny dostęp do następujących czasopism z listy Elsevier - Freedom Collection: *Tourism Management, Journal of Applied Economics, Educational Research Review*.

W Czytelni znajdują się czasopisma w wersji papierowej, m.in.: *Zeszyty Naukowe UWMSC*, prasa branżowa.

Studenci pozytywnie ocenili godziny otwarcia biblioteki. Studenci chętnie korzystają z księgozbioru biblioteki. Studenci wyrazili pozytywne opinie na temat osób pracujących w bibliotece i ogólnego jej funkcjonowania.

4.3

Uczelnia nie prowadzi na szerszą skalę kształcenia na odległość, choć trwają prace na rzecz wdrożenia tej formy nauczania. Na wizytowanym kierunku ekonomia tylko 2 przedmioty realizowane są w trybie b-learning – język angielski i technologie informacyjne. Ponadto nauczyciele akademicki korzystają z platformy edukacyjnej poprzez udostępnianie materiałów dydaktycznych i bieżącą mailową komunikację – w szczególności z dyplomantami.

3. Uzasadnienie

Instytut Nauk Społecznych Uczelni Warszawskiej im. Marii Skłodowskiej Curie w Warszawie dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych. We własnych i wynajmowanych budynkach będących w gestii Uczelni sale dydaktyczne są wyposażone w odpowiedni sprzęt i urządzenia multimedialne, co ułatwia realizację zakładanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku ekonomia.

4. Zalecenia

Systematycznie uzupełniać zasoby biblioteczne niezbędne do realizacji efektów kształcenia na kierunku ekonomia – w szczególności odnowić posiadany księgozbiór o pozycje zwarte wydane w ostatnich kilku latach.

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy

*5.1 Pomoc naukowa, dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów, poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności badawczych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach.**

*5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową i międzynarodową oraz nawiązywanie kontaktów ze środowiskiem naukowym.**

*5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach ze środowiskiem akademickim, z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności, współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku.**

5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych.

5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

1. Ocena kryterium 5 - znacząco

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

5.1.

W ramach opieki naukowej studenci uzyskują odpowiednie wsparcie kadry naukowo-dydaktycznej, na co dzień. Studenci chwalą życzliwe podejście pracowników do ich problemów oraz właściwy stosunek nauczycieli do wykonywanych obowiązków. Liczba pracowników dostosowana jest do liczby studentów. Studenci otrzymują odpowiednie wsparcie w procesie dyplomowania. Proces ten regulują jasne i znane studentom zasady ujęte w Zasadach ustalania tematów prac, wyboru opiekunów naukowych, przygotowania pracy dyplomowej oraz przeprowadzania egzaminów dyplomowych i sporządzania prac dyplomowych, uzupełnione o odpowiednią procedurę w księdze procedur zapewniania jakości kształcenia. Studenci ocenianego kierunku w ramach procesu dyplomowania realizują seminaria dyplomowe, przygotowują pracę dyplomową oraz zdają egzamin dyplomowy. Studenci wybierają tematy prac dyplomowych z dostępnych zaproponowanych przez promotora list, albo proponują swoje autorskie tematy, w porozumieniu z promotorami, których wybierają ze względu na swoje zainteresowania naukowe i realizowaną specjalność. Studenci uważają system zapisów na seminaria, mający miejsce w systemie obsługującym tok studiów, za efektywny. Studenci uzyskują odpowiednie wsparcie kierujących pracami dyplomowymi nauczycieli akademickich. Studenci w szczególności II stopnia nie są włączani w badania naukowe i publikacje realizowane przez kadrę naukowo-dydaktyczną. Studenci obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym, również przedstawiciele działającego w ramach kierunku koła naukowego nie potrafili wskazać udziału studentów w badaniach prowadzonych przez kadrę, czy też przykładów udziału w publikacjach wydanych z udziałem kadry. Oceniana jednostka nie przedstawiła listy publikacji naukowych wydanych z udziałem studentów, potwierdzając, iż w ostatnich latach taka aktywność nie miała miejsca. Jako aktywność naukową studentów wskazano realizację tematów badawczych w ramach przygotowywania pracy dyplomowej. Studenci obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym wskazali, iż w większości nie są zainteresowani tego typu aktywnością, co może wynikać ich silnie zawodowego nastawienia do studiowania, formy studiów niestacjonarnych oraz niewielkiej aktywności Uczelni w promowaniu działalności stricte naukowej. Studenci potwierdzili, iż nie są informowani o tego typu działalności oraz nie wiedzą na czym dokładnie miałyby polegać. Fakt znikomego zaangażowania studentów w działalność naukową jednostka wskazuje również w przedstawionej dokumentacji. Jednostka nie przedstawiła szczegółowych informacji na temat innych form działalności naukowej studentów w tym własnej np. w kołach naukowych. Na spotkaniu ze studentami ustalono, iż w ramach ocenianego kierunku funkcjonuje jedno koło naukowe – młodych przedsiębiorców. Studenci nie potrafili jednak wskazać szczegółów dotyczących jego działalności. Nie są znane dane na temat form wsparcia działalności koła przez Uczelnię.

W zakresie opieki dydaktycznej jednostka gwarantuje studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z osobistych konsultacji z pracownikami naukowo-dydaktycznymi. Dyżury odbywają się zgodnie z planem, a ich miejsca i czas są dostosowane do potrzeb studentów. Władze Uczelni, w szczególności osoby odpowiedzialne za sprawy studenckie, umożliwiają studentom kontakt ze sobą poprzez odbywanie dyżurów dostosowanych do planów i potrzeb studentów. Studenci mają dostęp do sylabusów poszczególnych przedmiotów, które uważają za pomocne w toku studiów. Sylabusy są udostępniane studentom na pierwszych zajęciach oraz za pośrednictwem Internetu. Studenci mają wcześniejszy dostęp do informacji o harmonogramie zajęć na dany semestr oraz do planów zajęć, które zapewniają warunki do efektywnego kształcenia i nauki. Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym pozytywnie oceniają plany zajęć, uznając je za właściwe. Nie notuje się dysproporcji w planach zajęć. Studenci otrzymują wsparcie dydaktyczne nauczycieli również poza godzinami zajęć. Prowadzący służą pomocą studentom za pośrednictwem poczty elektronicznej, przygotowują dla nich dodatkowe materiały dydaktyczne, takie jak skrypty, zadania etc. Studenci mają

możliwość korzystania z bazy dydaktycznej ocenianej jednostki poza godzinami zajęć. Oceniana jednostka wspiera studentów, którzy tego potrzebują poprzez stosowanie różnych form indywidualizacji procesu kształcenia, które dopuszcza regulamin studiów. Studenci informowani są o możliwości studiowania na indywidualnych zasadach. W ramach oceniania osiągnięć studentów przyjęte zasady charakteryzują się obiektywnością i sprawiedliwością ocen, studenci czują się poinformowani i oceniają te zasady pozytywnie, nie zgłaszając uwag. System oceniania jest przedstawiany studentom na pierwszych zajęciach każdego z kursów przez jego prowadzącego. Studenci mają prawo wglądu do prac egzaminacyjnych i dyskusji o popełnionych przez siebie błędach z prowadzącymi. Studenci mają wgląd do swoich prac etapowych i egzaminacyjnych. W opinii studentów terminy egzaminów sprzyjają efektywnemu przygotowywaniu się do nich oraz są ich zdaniem racjonalnie rozplanowane.

W zakresie wsparcia materialnego uczelnia posiada kompletny system pomocy materialnej dla studentów. System pomocy materialnej oferowany studentom działa bez większych zastrzeżeń jest racjonalny i przejrzysty oraz nie występują większe opóźnienia w wypłacie świadczeń dla studentów wizytowanego kierunku. Akty prawne i dokumenty regulujące funkcjonowanie systemu są przejrzyste. Na ocenianym Uczelni stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu Postępowania Administracyjnego w odniesieniu do wydawania decyzji administracyjnych związanych z przyznawaniem świadczeń pomocy materialnej. Organy przyznające pomoc materialną funkcjonują na Uczelni. Stypendia przyznaje Rektor w związku niezłożeniem przez właściwy organ samorządu studenckiego wniosku, o którym mowa w art. 176 ust. 3 Ustawy. Notuje się bardzo mały udział samorządu studenckiego w sprawach socjalnych studentów i w działaniach związanych z przyznawaniem pomocy materialnej. Organ zajmujący się przyznawaniem pomocy materialnej na podstawie czytelnych i powszechnie znanych procedur ogłaszanych na stronach internetowych Uczelni i obwieszczeniach w gablotach. Studenci wyrażają zadowolenie i poparcie dla formy i procedur działania systemu przyznawania pomocy materialnej i uważają ten system za wydajny i sprawiedliwy. Uczelnia prowadzi uczciwą politykę naliczania i pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

W ocenianej jednostce nie przyjęto kompleksowych, systemowych rozwiązań związanych z rozpatrywaniem skarg studentów i rozwiązywaniem sytuacji konfliktowych. Nie wdrożono w tym zakresie procedur ani wytycznych. Poprzestano na zastosowaniu zwyczajowego sposobu rozpatrywania wniosków i skarg przez władze Uczelni, które są otwarte i dostępne dla studentów.

5.2

Oceniana jednostka nie uczestniczy w żadnym programie mobilności studenckiej (ERASMUS, MOST, w ramach umów bilateralnych), nie stwarzając w tym zakresie choćby minimalnych możliwości. Studenci nie mają okazji uczestniczenia w wymianach studenckich, czym, zaznaczyć należy, w większości nie są zainteresowani, ze względu na pracę zawodową. Mimo to podczas rozmowy z zespołem oceniającym znalazły się osoby niepracujące, potencjalnie zainteresowane wyjazdem na studia np. za granicę. Jednostka nie monitoruje na bieżąco oczekiwań studentów dotyczących mobilności, nie identyfikuje potrzeb w tym zakresie, zakładając brak zainteresowania studentów. Na ocenianym kierunku program kształcenia nie sprzyja internacjonalizacji związanych z nim procesów. Uczelnia nie prowadzi zajęć w językach obcych, co potwierdzają w rozmowie z zespołem oceniającym.

5.3

Jak wspomniano studenci nie uczestniczą w badaniach naukowych prowadzonych przez kadrę oraz raczej niechętnie działają w kole naukowym. Mimo to oceniana jednostka gotowa jest wspierać chętnych do działalności dodatkowej studentów i stwarza w tym zakresie podstawowe możliwości. W zakresie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym na ocenianym kierunku nie podejmuje się zorganizowanych, cyklicznych działań celem umożliwienia studentom kontaktu np. z potencjalnymi pracodawcami, co może wynikać z faktu, iż w większości studenci są osobami pracującymi i studiującymi w weekendy i nie cieszy się to wśród nich dużym zainteresowaniem. Studenci generalnie pozytywnie ocenili działalność i inicjatywy Biura Karier uznając jego ofertę za zadowalającą. Uczelnia organizuje dla studentów szkolenia z umiejętności miękkich, co spotyka się z ich aprobatą.

Oceniana jednostka wspiera działalność samorządu studenckiego i organizacji studenckich w

ich zadaniach ustawowych i regulaminowych w tym zmierzających do pogłębiania kontaktów ze środowiskiem akademickim, z otoczeniem społecznym, gospodarczym oraz kulturalnym. Samorząd studencki działa na stopniu Uczelni. Uczelnia zapewnia na potrzeby działalności samorządu studenckiego niezbędną bazę lokalową wraz z wyposażeniem. Uczelnia wspiera środkami finansowymi działalność samorządu i organizacji studenckich w tym kół naukowych. Współpraca pomiędzy władzami Uczelni, a organami samorządu studenckiego jest na bardzo dobrym poziomie. Kontakty charakteryzują się wzajemną życzliwością i konstruktywnym dialogiem. Postulaty samorządu studenckiego szczególnie dotyczące spraw studenckich są wysłuchiwanie i zazwyczaj uwzględniane, a problemy dotyczące toku studiów rozwiązywane sprawnie i pozytywnie. Przedstawiciele studentów mają bezpośredni dostęp do osób decyzyjnych w Uczelni w szczególności Proroktorów. Mimo to udział przedstawicieli studentów we współzarządzaniu Uczelnią oraz udział we współdecydowaniu o sprawach związanych z ocenianym kierunkiem jest na niskim poziomie i charakteryzuje się kontaktami interwencyjnymi w razie występowania problemów lub konieczności ustawowej. Przedstawiciele studentów nie mają swoich reprezentantów w wielu ciałach kolegialnych pracujących w Uczelni. Reprezentanci studentów zasiadają w Senacie Uczelni oraz w kolegium ds. opiniowania i doskonalenia jakości kształcenia oraz weryfikacji jego efektów, co potwierdzają członkowie samorządu w rozmowie z zespołem oceniającym. Studenci jedynie formalnie powołani są do składu instytutowej komisji ds. jakości kształcenia, ponieważ de facto nie uczestniczą w jej posiedzeniach. Studenci nie są powołani i nie uczestniczą w posiedzeniach uczelnianej komisji ds. wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, jak również nie mają bezpośredniego wpływu na projektowanie programów kształcenia poprzez udział w pracach komisji ds. projektowania planów studiów i programów kształcenia ich realizacji i oceny rezultatów na kierunku ekonomia. Notuje się minimalny udział przedstawicieli studentów w działaniach wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia oraz bardzo małą wiedzę na temat jego funkcjonowania. Udział przedstawicieli studentów w przyznawaniu pomocy materialnej jest minimalny. Pomimo wskazanych sytuacji przedstawiciele studentów cenią bezpośredni kontakt z władzami Uczelni i w większości przypadków uważają go za wystarczający. Uczelnia spełnia wymagania Ustawy z art. 61 ust. 3 co do odpowiedniego minimalnego udziału przedstawicieli studentów w Senacie ocenianej Uczelni. Studenci uczestniczą w posiedzeniach Senatu. Samorząd studencki działający w Uczelni jest aktywny w granicach swoich możliwości, prowadzi działalność informacyjno, kulturalna i społeczna jednak boryka się z brakiem chętnych osób do działania.

5.4

Jednostka wspiera w stopniu podstawowym studentów z niepełnosprawnościami, którzy studiują na ocenianym kierunku. Studenci z niepełnosprawnościami mogą korzystać z pomocy specjalnie wyznaczonego pracownika Uczelni, którego zadaniem jest udzielanie wsparcia oraz pomoc w indywidualnych problemach studentów. W Uczelni przewidziano stworzenie regulacji umożliwiających dostosowanie trybu nauki i zaliczania egzaminów do niepełnosprawności studentów poprzez wprowadzenie instytucji indywidualnego toku studiów. Studenci z niepełnosprawnością mogą ponadto liczyć na wsparcie asystenckie, psychologiczne oraz w razie potrzeby tłumacza języka migowego. Zdaniem studentów budynki Uczelni nie są dostosowane w odpowiednim stopniu do potrzeb osób niepełnosprawnych w szczególności z wadami narządów ruchu. Uczelnia monitoruje i podejmuje w podstawowym zakresie działania zmierzające do dostosowania infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych, które obecnie studiują na ocenianym kierunku i Uczelni. W razie potrzeby dokonuje się zakupów odpowiedniego sprzętu na potrzeby konkretnych osób. W Uczelni nie podejmuje się systemowych działań zmierzających do wyprzedzenia obecnych potrzeb w celu stworzenia otwartej możliwości korzystania z jej oferty osób z różnymi typami niepełnosprawności. Podejmowane działania mają charakter interwencyjny (w razie potrzeby), a wsparcie ogranicza się do podstawowych jego form w tym przydzielaniu studentom stypendiów specjalnych dla osób niepełnosprawnych.

5.5

Studenci bardzo pozytywnie oceniają pracę jednostek administracji obsługujących tok studiów i innych mających styczność ze studentami. Godziny pracy jednostek administracyjnych są w opinii studentów dostosowane do ich potrzeb. Studenci wysoko oceniają kompetencje pracowników,

rzetelności i prostudenckie charakter ich pracy. Studenci mają dostęp do aktualnych informacji związanych z organizacją i procedurami toku studiów, informacji o programach kształcenia oraz zakładanych efektach kształcenia. Większość informacji i aktualności publikowanych jest na stronie internetowej Uczelni lub systemie teleinformatycznym obsługującym tok studiów.

3. Uzasadnienie

1. Jednostka zapewnia wsparcie i opiekę naukową, dydaktyczną i materialną studentom nastawioną na osiąganie efektów kształcenia i rozwój pozanaukowy. Poprawy wymaga negatywnie oceniany, brak włączenia studentów w badania naukowe prowadzone przez kadrę. Intensyfikacji wymaga aktywność naukowa i badawcza studentów jako taka, w szczególności na studiach II stopnia oraz popularyzacja tej działalności wśród studentów przez Uczelnię.
2. Na ocenianym kierunku nie stwarza się realnych możliwości i warunków udziału studentów w programach mobilności, nie podejmuje aktywnych działań umożliwiających studentom kontakt z międzynarodowym środowiskiem akademickim. Nie rozstrzyga potrzeb studentów w zakresie umiędzynarodowienia procesu kształcenia. Jednostka posiada program kształcenia niesprzyjający internacjonalizacji związanych z nim procesów.
3. Jednostka w małym stopniu wspiera kontakt studentów z otoczeniem akademickim, społecznym i kulturalnym nie stwarzając w tym zakresie wielu możliwości. Niewystarczające są działania Uczelni zmierzające do stworzenia kontaktu studentów z kadrą naukową innych Uczelni. Uczelnia stwarza podstawowe możliwości do samorozwoju studentów oraz wspiera ich we wchodzeniu na rynek pracy, jednocześnie nie dając okazji do cyklicznego, zorganizowanego kontaktu z potencjalnymi pracodawcami. Jednostka prawidłowo wspiera działania samorządu studenckiego. Uczelnia nie włącza w sposób prawidłowy i realny studentów we współzarządzanie Uczelnią.
4. Jednostka w znaczący sposób zapewnia osobom z niepełnosprawnościami wsparcie dydaktyczne i materialne w postaci tworzenia podstawowych, choć niesystemowych rozwiązań i udogodnień. Dalszych analiz i prac wymaga dostosowanie infrastruktury do potrzeb obecnych jak i przyszłych studentów.
5. Zapewniono prawidłowo funkcjonującą i pozytywnie ocenianą obsługę administracyjną oraz szeroki dostęp do najważniejszych informacji związanych z tokiem studiów.

4. Zalecenia

1. Zaleca się aktywne włączenie studentów w badania naukowe prowadzone przez kadrę w tym publikacje kadry. Zwiększenie starań władz Uczelni i poszczególnych nauczycieli akademickich w promowaniu aktywności naukowej. Przeprowadzenie akcji promującej aktywność naukową w kołach naukowych oraz związane z nią korzyści. Stymulowanie powstania nowych kół naukowych. Zintensyfikowanie kontaktu studentów z krajowym środowiskiem naukowym.
2. Zaleca się rozpatrzenie możliwości przyznania większego pomieszczenia na potrzeby działalności kół naukowych.
3. Zaleca się włączenie się Uczelni w istniejące wymiany międzynarodowe i krajowe oraz przeprowadzenie szerokiej akcji promocyjnej w tym zakresie w tym udostępnienie na stałe informacji o możliwościach i zaletach mobilności studenckiej.
4. Zaleca się realne włączenie przedstawicieli studentów we współzarządzanie kierunkiem w tym poprzez włączenie w prace ciał zajmujących się doskonaleniem jakości kształcenia oraz praca nad programami kształcenia i efektami kształcenia.
5. Zaleca się zwiększenie możliwości udziału przedstawicieli studentów w szkoleniach związanych z wiedzą na temat sektora szkolnictwa wyższego prowadzonych przez ogólnopolskie organizacje studenckie i inne samorządy studenckie w kraju.
6. Zaleca się poczynienie daleko idących kroków celem zinstytucjonalizowania podejścia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, dostosowanie bazy do podstawowych w dzisiejszych czasach standardów odpowiadających różnym popularnym typom dysfunkcji. Wdrożenie systemowego myślenia o potrzebach osób z niepełnosprawnościami celem wzbogacania oferty i otwartości Uczelni dla takich osób.
7. Zaleca się wdrożenie niezbędnych zasad i działań postępowania ze skargami studentów i sytuacjami konfliktowymi, które kompleksowo traktować będą wskazane zagadnienie, w tym uwzględnić

procedury na wypadek pojawienia się sytuacji skrajnych i przeciwdziałać będą możliwości rozwijania się sytuacji patologicznych, zabezpieczając jednocześnie strony takich postępowań. W procesie wdrażania procedur należy skorzystać ze zwyczajów i dobrych praktyk instytutowych, jako podbudowy rozwiązania systemowego, do którego należy dążyć.

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu:*

6.1.1. projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych,*

6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,

6.1.3 weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania,*

6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

6.1.5. wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia,*

6.1.6. kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej,*

6.1.7. wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,

6.1.8. zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz środków wsparcia dla studentów,

6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,

6.1.10. dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

1. Ocena kryterium 6 – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

6.1

W Uczelni Warszawskiej im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie funkcjonuje wewnętrzny system zapewnienia jakości. Pierwsze działania w tym zakresie miały miejsce w roku 2009, natomiast w roku 2014 zmodyfikowano cele, podmioty i zadania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości, zaś w roku 2016 uzupełniono system zapewnienia jakości kształcenia o Księgę Procedur. Wszystkie obszary oraz wynikające z systemu harmonogramy realizacji działań, ze wskazaniem osób odpowiedzialnych za ich wdrożenie są w Uczelni dokumentowane. Analiza treści Uchwały Senatu z roku 2014 oraz Zarządzenia Rektora z 2016 r. pozwala na stwierdzenie, że przyjęty na ich podstawie WSZJ zawiera podstawowe elementy wymagane dla tego typu instrumentów doskonalenia jakości kształcenia. Określono w tych dokumentach strukturę Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości, zadania dotyczące zapewnienia jakości kształcenia, a także metody weryfikacji efektów kształcenia oraz mierniki ilościowe i jakościowe. Rozwiązania te dotyczą zarówno całej Uczelni, jak i jej poszczególnych Instytutów.

Treść Uchwały Senatu określa podstawowe zasady funkcjonowania WSZJ w Uczelni i w jej

podstawowych jednostkach organizacyjnych. Przywołane w Uchwale obszary jakości stanowią uszczegółowione narzędzie kształtowania kultury jakości w całej Szkole i jej jednostkach. Opracowano 9 obszarów dla kluczowych zadań. Są to następujące obszary: zasady rekrutacji i kształcenia studentów; proces tworzenia, opiniowania i zatwierdzania programów kształcenia, obejmujących efekty kształcenia i programy studiów; ocenę i weryfikację programów kształcenia; warunki socjalno-bytowe studentów; mobilność studentów i pracowników; jakość obsługi administracyjnej studentów; doskonalenie organizacji procesu dydaktycznego, w tym dbałość o wysoką jakość pracy nauczycieli akademickich; monitorowanie dokumentów i stosowanych kryteriów, przepisów oraz procedur dotyczących procesu kształcenia i rekrutacji oraz spraw socjalnych oraz gromadzenie, monitorowanie i publikowanie informacji z zakresu doskonalenia jakości kształcenia.

Nadzór nad wdrożeniem i funkcjonowaniem Systemu sprawuje Rektor, na poziomie Instytutu – Dyrektor. Opracowano również wzór raportu Komisji ds. WSZJK nt szczegółowej analizy i oceny jakości kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów, mający zawierać ocenę kadry naukowo-dydaktycznej, procesu kształcenia, bazy dydaktycznej, działalności naukowo-badawczej, aktywności studenckiej oraz współpracy z pracodawcami i monitoringu losów zawodowych absolwentów.

W ramach systemu wdrożono następujące procedury: *weryfikacji efektów kształcenia (1), przygotowania, organizacji i ewaluacji programów kształcenia i planów zajęć dydaktycznych (2), oceny realizacji praktyk studenckich (3), dyplomowania studentów (4), badania opinii pracodawców i monitorowania losów absolwentów (5), oceny pracowników naukowo-dydaktycznych (6), oceny aktywności studentów (7), procesu rekrutacji i jego oceny (8), przyznawania pomocy materialnej studentom i oceny systemu stypendialnego (9) oraz oceny systemu ECTS (10)*. W procedurach tych określono: przedmiot i zakres procedury, terminologię i osoby uczestniczące w procedurze, mierniki ilościowe oraz mierniki jakościowe.

Dla realizacji zadań wynikających z Systemu zostały powołane: Uczelniana Komisja do spraw Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości (UKWSZJ), Instytutowa Komisja ds. Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości (IKWSZJ), Komisja ds. projektowania planów studiów i programów kształcenia, ich realizacji i oceny rezultatów na kierunku *ekonomia*, Kolegium ds. Opiniowania i Doskonalenia Jakości Kształcenia oraz Weryfikacji Jego Efektów w Instytucie Nauk Społecznych oraz Komisja do spraw Oceniania Nauczycieli Akademickich w Instytucie Nauk Społecznych. Zadania w zakresie m. in. analizowania i opiniowania treści programowych przedmiotów i praktyk pod względem ich zgodności z założonymi efektami kształcenia, monitorowania jakości prac dyplomowych i egzaminu dyplomowego, badania karier zawodowych absolwentów oraz opinii pracodawców w zakresie przygotowania absolwentów do podjęcia aktywności zawodowej, wskazywania nauczycielom akademickim metod doskonalenia procesu kształcenia wykonuje Kolegium ds. Opiniowania i Doskonalenia Jakości Kształcenia oraz Weryfikacji Jego Efektów, zaś w zakresie monitorowania dostosowania efektów kształcenia do potrzeb rynku pracy, w tym ankietowania absolwentów, przeprowadzania analizy opinii pracodawców – Biuro Karier, natomiast oceny nauczycieli akademickich - Komisja ds. Oceniania Nauczycieli Akademickich.

Dla sprawnego funkcjonowania WSZJ istotne znaczenie mają sporządzanie przez Uczelnianą Komisję do spraw Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości oraz Instytutową Komisję ds. Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości (IKWSZJ) semestralne raporty o realizacji najważniejszych obszarów obejmujących proces kształcenia, w szczególności wyniki oceny zajęć przez studentów oraz ocena osiągniętych efektów kształcenia każdego przedmiotu przez prowadzących zajęcia, a także wnioski i rekomendacje w zakresie stwierdzonych nieprawidłowości.

Zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności tych jednostek jest spójny. Analiza i ocena całej dokumentacji związanej z monitorowaniem, oceną i doskonaleniem jakości programu kształcenia, w tym dokumentacji Instytutu, Senatu, informacji pozyskanych w toku spotkań z Uczelnianą Komisją do spraw Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości, Instytutową Komisją ds. Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości, oraz pracownikami prowadzącymi zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, prac przejściowych oraz prac dyplomowych potwierdza, że wyniki corocznej oceny stopnia osiągania efektów kształcenia są wykorzystywane do doskonalenia tych efektów.

Określone wyżej różne formy działań podporządkowanych doskonaleniu zakładanych efektów kształcenia, co wynika z oceny przedłożonej dokumentacji, charakteryzuje systematyczność. W realizacji przeglądów programów kształcenia i podejmowanych działań doskonalących uczestniczą,

zgodnie z zakresem swojego działania, wymienione wcześniej jednostki tworzące strukturę zarządzania procesem dydaktycznym.

6.1.1.

Proces projektowania nowych efektów kształcenia związanych z tworzeniem nowych kierunków studiów, specjalności, ewentualnych zmian i modyfikacji już realizowanych specjalności, a także udział w tym procesie interesariuszy wewnętrznych jest objęty WSZJ. Programy kształcenia dla nowych kierunków i specjalności są opracowywane na poziomie Instytutów.

Określa go procedura nr 2 *przygotowania, organizacji i ewaluacji programów kształcenia i planów zajęć dydaktycznych*, wspomagana przez procedurę nr 1 *weryfikacji efektów kształcenia*. Interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni (zwłaszcza przedstawiciele pracodawców takich jak: Warszawska Izba Przedsiębiorców, Polski Klub Biznesu, Związek Pracodawców Małego Biznesu, Business Center Club) są włączeni w proces projektowania nowych efektów kształcenia, a także ewentualnych zmian. W procesie tym wykorzystuje się również oceny nauczycieli akademickich realizujących konkretny przedmiot, którzy mają możliwość oceny efektów kształcenia w obszarze wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, w tym sylabusów, stosowanych form realizacji i weryfikacji efektów kształcenia. Ponadto przewiduje się weryfikację efektów kształcenia na podstawie opinii sformułowanych przez absolwentów w procesie ankietyzacji online. Absolwenci (jako interesariusze zewnętrzni) mają możliwość dokonania oceny efektów kształcenia pod względem nabytej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz ich przydatności na rynku pracy, a zatem sformułowane opinie służą procesowi dokonywania ich zmian.

Jak wynika z rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni i Instytutu udział interesariuszy w procesie projektowania efektów kształcenia i ich zmian jest zapewniony. Potwierdzeniem powyższego jest włączenie interesariuszy do prac nad efektami kształcenia poprzez organy kolegialne Uczelni (Senat). Uczestniczą w tworzeniu lub zmianach programu kształcenia, w tym kierunkowych efektów kształcenia, omówieniu sposobów ich realizacji i weryfikacji w ramach poszczególnych przedmiotów. Zaangażowanie interesariuszy zewnętrznych (choć nieformalne – brak ich w składzie Komisji) w proces projektowania efektów kształcenia i ewentualnych ich zmian potwierdzono w czasie rozmów z Uczelnianą Komisją ds. Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości.

Ich opinie o programie kształcenia zostały wykorzystywane do modyfikacji tych programów np. w ofercie przedmiotów do wyboru (wprowadzono nowe przedmioty: *zarządzanie konfliktem, problemy strefy EURO, demograficzne uwarunkowania rynku pracy*), zmodyfikowano treści kształcenia w przedmiotach już realizowanych. Studenci – w ramach rozmów z władzami Uczelni i Instytutu - mają prawo przed rozpoczęciem cyklu zajęć odnieść się do proponowanych im treści i zaproponować zagadnienia, które ich zdaniem są przydatne w procesie kształcenia. Po zakończeniu zajęć z danego przedmiotu oceniają poziom tych zajęć oraz ich zawartość merytoryczną.

W wyniku dokonywanych analiz, zaoferowano studentom między innymi dodatkowe zajęcia i programy szkoleniowe finansowane przez UE. Zmodyfikowano na wybranych przedmiotach metody kształcenia, i dzięki współpracy międzyinstytutowej i między innymi uczelniami (współpraca z UW z glottodydaktyką), wsparto studentów o konsultacje językowe oraz wprowadzono zajęcia z języka polskiego jako języka obcego. Wprowadzono również nową specjalność: *wycena nieruchomości* rezygnując z specjalności gospodarka nieruchomościami, a w związku z tym zatrudniono nowego wykładowcę - specjalistę eksperta w zakresie wyceny nieruchomości. Realizowany jest także projekt „*Kompetentni w obszarze społecznym*”, w ramach którego studenci ostatniego roku studiów zarówno I jak i II stopnia zdobywają kompetencje miękkie, potrzebne (w ocenie pracodawców) na rynku pracy.

Ocena efektów kształcenia oraz modułów/przedmiotów kształcenia prowadzi do ich zmian. Identyfikuje się udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, którzy mają wpływ na kształtowanie efektów kształcenia. Efekty kształcenia są także projektowane z uwzględnieniem oczekiwań rynku pracy. Potwierdzono to w udostępnionej w czasie wizytacji dokumentacji, a także rozmów z władzami Uczelni oraz w dokumentacji z posiedzeń Senatu oraz Uczelnianej Komisji ds. Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości.

Mimo braku włączenia studentów w prace dotyczące uchwalania bądź zmian programów kształcenia na etapie ich projektowania studenci mają okazję wypowiadać się co do ich treści na posiedzeniach Senatu Uczelni. Co więcej przedstawiciele studentów potwierdzają, iż mają możliwość zgłaszania wszelkich uwag dotyczących konstrukcji programu, jego zawartości etc. w ramach

codziennych kontaktów z władzami Instytutu i Uczelni. Członkowie samorządu studenckiego nie potrafili jednak wskazać przykładów takich zgłoszeń. Sugestie studentów docierają do osób odpowiedzialnych nieformalnie i różnymi, trudnymi do identyfikacji kanałami. Uczelnia przedstawiła do wglądu zespołu oceniającego wymagane przez art. 68 ust. 1 punkt 2) ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym opinie wydawane przez właściwy organ samorządu studenckiego do programów kształcenia. Opinie mają charakter formalny i są lakoniczne.

6.1.2.

W ramach systemu zapewnienia jakości monitoruje się stopień osiągania zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, z praktykami zawodowymi i procesem dyplomowania łącznie. Określają ten proces procedury: nr 4 *dyplomowania studentów*, nr 7 *oceny aktywności studentów*, nr 3 *oceny realizacji praktyk studenckich*, oraz nr 5 *badania opinii pracodawców i monitorowania losów absolwentów*. Sposób monitorowania został określony również w Regulaminie studiów. Podmiotem odpowiedzialnym za opracowywanie modułowych/przedmiotowych efektów kształcenia jest nauczyciel akademicki odpowiedzialny za prowadzony przedmiot/moduł. Źródła danych do oceny stopnia realizacji efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów i praktyk zawodowych zostały określone w sylabusach, zaś w przypadku procesu dyplomowania w procedurze *dyplomowania studentów* i Regulaminie studiów. Zgodnie z przyjętymi założeniami monitorowanie stopnia osiągania efektów kształcenia realizowane jest po zakończeniu semestru przez nauczycieli akademickich, którzy ustnie przedkładają stosowne informacje o osiągnięciu przedmiotowych/modułowych efektów kształcenia Instytutowej Komisji ds. Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości. Zawierają one ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na wszystkich rodzajach zajęć. Ponadto monitorowaniu służy również ocena jakości zajęć dydaktycznych realizowana poprzez proces ankietyzacji studentów, której pytania dotyczą osiąganych przez nich efektów kształcenia, monitorowanie losów zawodowych absolwentów, którego celem jest uzyskanie informacji o przydatności osiągniętych przez nich efektów kształcenia na rynku pracy.

Monitorowaniu podlega także stopień osiągnięcia założonych efektów kształcenia określonych dla praktyk zawodowych, za realizację których odpowiada opiekun tych praktyk.

Monitorowaniu stopnia osiągania efektów kształcenia w procesie dyplomowania służą wdrożone ogólnouczelniane procedury. Ich celem jest zapewnienie właściwej jakości prac dyplomowych, w tym zasad przygotowania i przyjęcia pracy dyplomowej/końcowej, kryteriów oceny tej pracy, jej wymagań formalnych oraz przebiegu egzaminu dyplomowego. Za ich realizację i ocenę odpowiada Komisja ds. Oceny Jakości Prac Dyplomowych na kierunku *Ekonomia*. Ocenie podlega w każdym roku akademickim 6 losowo wybranych prac dyplomowych. Ponadto po zakończeniu egzaminu dyplomowego przewidzianego na konkretny dzień - Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej składa dla Komisji krótki ustny raport na temat osiągnięcia przez studenta zakładanych efektów kształcenia.

Komisja przekazuje wnioski i rekomendacje Uczelnianej Komisji, a także promotorom prac dyplomowych. Komisja zwróciła uwagę na błędy językowe (szczególnie w odniesieniu do studentów z Ukrainy), a także brak podsumowań oraz rezultatów pracy własnej studenta. Prowadzenie seminarium magisterskiego powierzono – w większości – samodzielnym nauczycielom akademickim, co ma prowadzić do podniesienia jakości prac magisterskich.

Raport Komisji, zawierający mocne i słabe strony oceny kierunku oraz postulowane zmiany jest przedkładany Uczelnianej Komisji ds. Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości. Raporty Uczelnianej Komisji zawierają wnioski i rekomendacje odnoszące się m. in. do efektów kształcenia i form ich realizacji. Wśród przekładowych efektów działań związanych z monitorowaniem stopnia osiągania zakładanych efektów kształcenia można wymienić dbanie o jakość kształcenia, w tym w szczególności zwrócenie większej uwagi na jakość prowadzenia zajęć oraz prac dyplomowych. Wynikiem tego działania zwiększono liczbę hospitacji oraz dokonano zmiany w sposobie omawiania ich wyników z pracownikiem. Efekty hospitacji omawiane są aktualnie w Instytucji, a wyniku wyciągniętych wniosków podejmuje się decyzje personalne. Aby zachować neutralność ocen w Instytucji Nauk Społecznych wprowadzono zasadę, że osoba odpowiedzialna za kierunek nie występuje w roli recenzującej prace dyplomowe swoich podwładnych. Ma to umożliwić obiektywizm w ocenie jakości prac dyplomowych. Dokonano również zmiany w sposobie oceny praktyk

studenckich. Opiekun ma obowiązek omówić ze studentem efekty praktyk, a pracodawca informuje uczelnię obszernie o efektach praktyk na bieżąco, a także sporządza końcowy raport. Podczas spotkań zespołu z podmiotami zewnętrznymi analizuje się poziom wiedzy i kompetencji studentów.

Zespół oceniający zapoznał się ze sprawozdaniami podmiotów odpowiedzialnych za monitorowanie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, informacjami o bieżącym poziomie osiągnięcia tych efektów, a także z zawartymi w tych sprawozdaniach rekomendacjami. Po zakończeniu roku akademickiego Instytutowa Komisja ds. WSZJK dokonuje – w postaci sprawozdania - kompleksowej oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia dla wszystkich form i trybów studiów, w danym roku akademickim. Ocenę stopnia osiągnięcia efektów kształcenia za rok 2014/2015 przedstawiono w czasie wizytacji. Sprawozdania zawierają również plan działań Komisji na kolejny rok akademicki. Rada Instytutu na początku każdego semestru poświęca jedno ze swoich posiedzeń na ocenę osiąganych efektów kształcenia oraz skuteczności funkcjonowania systemu.

Monitorowanie stopnia osiągnięcia efektów kształcenia jest realizowane przez wszystkie podmioty zajmujące się oceną i doskonaleniem efektów kształcenia wskazane w uczelnianym systemie zapewnienia jakości. Monitorowanie, ocena i analiza zakładanych efektów kształcenia oraz programów są prowadzone systematycznie (co semestr) w ciągu roku akademickiego, a ich efektem jest m. in. ciągłe doskonalenie programów kształcenia.

6.1.3.

Proces weryfikacji osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia jest prowadzony na wszystkich kierunkach kształcenia, poziomach i profilach studiów i dotyczy wszystkich efektów kształcenia w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, zgodnie z procedurą nr 1 *weryfikacji efektów kształcenia* oraz nr 4 *dypłomowania studentów* przez Kolegium ds. Opiniowania i Doskonalenia Jakości Kształcenia oraz Weryfikacji Jego Efektów. Ocenie podlegają przyjęte formy oraz metody realizacji i weryfikacji efektów kształcenia. Określone w sylabusach formy i metody weryfikacji efektów kształcenia są zależne od specyfiki danego przedmiotu i efektu. Weryfikacja stopnia osiągnięcia efektów kształcenia odbywa się przez przegląd dokumentacji dydaktycznej, w tym prac dyplomowych i wyników egzaminu, a także wyników ankiet przeprowadzonych wśród studentów. Obejmuje swoim zakresem takie działania jak: przestrzeganie regulaminu studiów, regulaminu zasad dypłomowania, egzaminu dyplomowego, monitorowanie prawidłowości oceniania studentów, między innymi poprzez analizę rozkładu ocen z poszczególnych przedmiotów realizowanych na kierunku *ekonomia*, monitorowanie stopnia osiągnięcia przez studenta efektów kształcenia. Sposób weryfikacji efektów kształcenia na obecnym etapie jest monitorowany przez Kolegium ds. Opiniowania i Doskonalenia Jakości Kształcenia oraz Weryfikacji Jego Efektów, Instytutową Komisję ds. Wewnętrznego Systemu Jakości, natomiast opracowaniem wyników zajmuje się Uczelniana Komisja ds. Wewnętrznego Systemu Jakości.

Prace dyplomowe realizowane na kierunku *ekonomia* są sprawdzane przez system antyplagiatowy. Rektor określił w zarządzeniu zasady funkcjonowania systemu antyplagiatowego, w tym systemu PLAGIAT.PL. Prace dyplomowe są weryfikowane przez Komisję ds. Oceny Jakości Prac Dyplomowych kierunku. Tematy prac dyplomowych są zatwierdzane przez Radę Instytutu. Jak poinformowano w czasie wizytacji, nastąpiła wyraźna zmiana ilościowa w zakresie dopuszczonych do obrony prac dyplomowych w pierwszym terminie. Częściej bowiem dochodzi do konsultacji zespołowych prac budzących wątpliwości – zarówno promotora jak i recenzenta – co do autorstwa oraz poziomu merytorycznego pracy.

Osobą odpowiedzialną merytorycznie za przygotowanie zawodowe studenta jest kierunkowy opiekun praktyk, który organizuje i nadzoruje ich przebieg. Zasady weryfikacji tych praktyk określono w Regulaminie praktyk oraz sylabusie. Praktyka ta jest dokumentowana w Dzienniku stażu.

Podmioty zaangażowane w realizację procesu, o którym mowa to: Kolegium ds. Opiniowania i Doskonalenia Jakości Kształcenia oraz Weryfikacji Jego Efektów, Komisja ds. Oceny Jakości Prac Dyplomowych kierunku, Instytutowa Komisja ds. Wewnętrznego Systemu Jakości, oraz Uczelniana Komisja ds. Wewnętrznego Systemu Jakości. Na podstawie wniosków wynikających z w/w działań, w tym protokołów ze spotkań oraz raportów tych podmiotów sporządzane są rekomendacje do Władz Uczelni odnoszące się do funkcjonowania systemu weryfikacji efektów kształcenia,

Jako przykład weryfikacji można wskazać wprowadzenie systemu antyplagiatowego. Trwają prace nad udoskonaleniem arkusza recenzji pracy dyplomowej. Zobowiązano prowadzących zajęcia

do baczniejszego przyglądania się pracom pisemnym, zaś prace egzaminacyjne i cząstkowe z danego przedmiotu są archiwizowane i poddawane analizie pod kątem zawartości merytorycznej i sposobu oceniania.

Proces weryfikacji osiągania efektów kształcenia jest prowadzony na wszystkich formach i rodzajach zajęć dydaktycznych metodami zapewniającymi weryfikację stopnia osiągania, efektów kształcenia.

6.1.4.

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów nie są objęte WSZJ. Natomiast zasady, warunki i tryb potwierdzania tych efektów Uczelnia określiła w Uchwale Senatu nr 11/2015 z dnia 27 maja 2015 r. w sprawie regulaminu potwierdzania efektów uczenia.

W wizytowanym Instytucie dotychczas nie potwierdzano efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów.

6.1.5.

Monitorowanie losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy i osiągniętych przez nich efektów kształcenia zostało wzięte w WSZJK jako procedura nr 5 *badania opinii pracodawców i monitorowania losów absolwentów*. Uczelnia właściwie odnosi się do problematyki monitorowania losów zawodowych absolwentów. Wyniki badania losów zawodowych służą do modyfikacji programów kształcenia pod kątem ich przydatności na rynku pracy.

Jak poinformowano Zespół oceniający w czasie wizytacji monitoring losów zawodowych absolwentów jest prowadzony od 2014 przez Biuro Karier. Badaniem objęci są absolwenci po 6 miesiącach, 3 i 5 latach od ukończenia studiów pierwszego lub drugiego stopnia, którzy wyrazili zgodę na uczestnictwo w badaniach losów absolwentów oraz na gromadzenie, wykorzystywanie i przetwarzanie danych osobowych przez Uczelnię w celach badawczych. Celem tych badań jest rozpoznanie sytuacji zawodowej absolwentów, w tym jej gospodarczych uwarunkowań oraz dostosowanie kierunków studiów i programów kształcenia do potrzeb rynku pracy. Badanie prowadzone jest w formie elektronicznej.

Opracowywany przez Biuro Karier po każdym rocznym cyklu kształcenia raport zawierający wyniki badań, wnioski i zalecenia, przekazywany jest Rektorowi i Uczelnianej Komisji ds. Wewnętrznego Systemu Jakości.

Ankieta daje możliwość odniesienia przydatności na rynku pracy osiągniętych efektów kształcenia, jak również wpływu wykształcenia nabytego w Uczelni na karierę zawodową, a także pozwala na wskazanie możliwości ewentualnego rozwoju oferty kształcenia. Stworzono zatem w Uczelni możliwość realizacji podstawowych celów, którym powinien służyć monitoring losów zawodowych absolwentów. Jak poinformowano Zespół oceniający w wyniku analizy dokonanej na podstawie w/w badania wzbogacono sposoby monitorowania losów absolwentów.

Ponadto Uczelnia stała się uczestnikiem „Projektu innowacyjnego czas na zmianę- eplatforma jako narzędzie pozwalające na dostosowanie wyższym uczelniom swojej oferty edukacyjnej do oczekiwań rynku pracy”. Zapewniono większy udział praktyków w zajęciach ze studentami. Wprowadzono nowe przedmioty do wyboru, o których mowa w pkt. 6.1.1). Uwzględniając potrzeby zgłaszane przez absolwentów związane ze znajomością języków obcych, zakupiono dla studentów szkolenia na zewnętrznej platformie e-learningowej. Podjęto decyzję o uruchomieniu konsultacji coacha, który pomaga studentom obrać ścieżkę zawodową. Uruchomiono poradnię psychologiczną.

6.1.6.

WSZJK w ramach przyjętych rozwiązań obejmuje weryfikację kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia. Działania w tym zakresie są określone w procedurze nr 6 *ocena pracowników naukowo-dydaktycznych*, a także w Zarządzeniu Rektora - *zasady funkcjonowania hospitacji zajęć* i realizowane poprzez studencką ankietę oceny nauczycieli akademickich. Powyższe potwierdzono w czasie rozmów z Uczelnianą Komisją ds. Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości oraz spotkań z kadrą i studentami. Ocena ta przyczynia się do monitorowania i podniesienia poziomu jakości kształcenia, do analizowania i oceniania procesu kształcenia, a także do podejmowania działań eliminujących wszelkie zjawiska patologiczne związane z procesem

kształcenia. Wyniki ankiety przekazywane są do przewodniczącego Uczelnianej Komisji ds. Wewnętrznego Systemu Jakości.

W celu zapewnienia właściwej polityki kadrowej nauczyciele akademicy podlegają okresowej ocenie w zakresie zgodności ich kwalifikacji z prowadzonym kierunkiem studiów, pod kątem adekwatności do zakładanych efektów kształcenia, ocenę aktywności naukowej i społecznej, ocenę podnoszenia przez nich kwalifikacji. Oceny dokonuje Rektor, a jej podstawę stanowią raporty oceny przygotowywane przez Komisję ds. Oceniania Nauczycieli akademickich oraz opinie studentów sporządzane na podstawie ankiet i stanowisk organizacji studenckich.

W ramach wsparcia kadry dydaktycznej w realizacji procesu kształcenia system przewiduje możliwość organizowania szkoleń uczelnianych dla nauczycieli w zakresie doskonalenia metod i technik dydaktycznych, możliwość publikowania przez nauczycieli w wydawnictwie uczelnianym, oraz finansowanie ich udziału w konferencjach naukowych. Władze Wydziału przeprowadzają rozmowy, w czasie których informuje się o wynikach ocen, a także podjęciu działań naprawczych lub doskonalących (w przypadkach osób, co do których były sformułowane uwagi). Z nauczycielami nie rokującymi doskonalenia warsztatu dydaktycznego i naukowego nie przedłuża się umowy o pracę. W wyniku analizy tych ankiet dokonano zmian w obsadzie *seminarium magisterskiego*, a także przedmiotu *podstawy zarządzania*.

Analiza wyników oceny okresowej, w tym protokołów z ewaluacji i hospitacji zajęć wykazała, iż zalecenia w zakresie doskonalenia realizacji procesu dydaktycznego, są formułowane, a zróżnicowanie ocen świadczy o tym, że proces ten jest rzetelny.

Procedura dotycząca hospitacji zajęć dydaktycznych, obejmuje kompleksową ocenę wizytowanych zajęć (regularność, punktualność, przydatność materiałów dydaktycznych, stosowane metody nauczania, przygotowanie do zajęć) oraz możliwość sformułowania zaleceń służących dalszej poprawie. Hospitacje przeprowadzane są przez dyrektorów instytutów i osoby nich upoważnione, tj. koordynatorzy przedmiotów, samodzielni nauczyciele akademicy oraz doświadczeni adiunkci). Ocena hospitacji jest przedstawiona na ujednoliconych arkuszach hospitacji. Hospitujący ma obowiązek omówić hospitację z prowadzącym zajęcia i poinformować ocenianego pracownika o wynikach hospitacji i wskazać mocne i słabsze strony prowadzonych zajęć, aby na tej podstawie wspólnie opracować sposób poprawy jakości zajęć. Metoda ta umożliwia także weryfikację postępów młodych pracowników oraz doktorantów prowadzących zajęcia dydaktyczne. Proces ten można uznać za służący zapewnieniu i doskonaleniu jakości, bowiem hospitacje te odbywają się regularnie. Ankiety zawierają różnorodne oceny i wskazówki stanowiące podstawę przez osobę hospitującą słabych elementów procesu dydaktycznego, mogące służyć poprawie jakości pracy prowadzącego zajęcia. Powyższe potwierdziło spotkanie z kadrą prowadzącą zajęcia na ocenianym kierunku studiów

Przegląd tych działań i stosowanych w ich ramach metod dowodzi, że przedmiotem tej analizy i oceny jest cała sfera aktywności dydaktycznej pracowników. Pracownicy niebędący nauczycielami akademickimi nie są oceniani. Zaleca się objęcie tym badaniem również tę grupę pracowników.

6.1.7.

Wnioski z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej skutkują podjęciem działań doskonalących proces kształcenia.

Analiza uzyskiwanych ocen pracowniczych jest podstawą do podejmowania decyzji o przedłużaniu zatrudnienia pracownikom (nauczyciele akademicy, których negatywna ocena dokonana przez studentów została potwierdzona zostali zwolnieni). Oceny wystawiane przez studentów podlegają analizie przez Rektora, który ma obowiązek reagowania, w przypadku ocen skrajnie niskich i przeprowadzanie rozmów z ocenianymi osobami. Na podstawie analizy ankiet studenckich, zatrudniono w Uczelni przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego, jako kadrę wspierającą proces kształcenia, a także dokonano zmian w obsadzie niektórych zajęć dydaktycznych.

W czasie wizytacji poinformowano, iż na podstawie wyników oceny okresowej prowadzi się w Uczelni politykę kadrową, a także kontrolę w zakresie regularności i punktualności odbywanych zajęć. Procedura ankietyzacji wpływa na ocenę okresową nauczycieli akademickich w zakresie ich działalności dydaktycznej, co potwierdza analiza wybranych arkuszy oceny okresowej pracownika. Wyniki tej oceny są przekazywane do Samorządu Studentów. Dzięki temu mają świadomość wykorzystania wyników tej oceny w kształtowaniu polityki kadrowej, związanej nie tylko z negatywnymi wynikami (np. rozwiązanie stosunku pracy), ale i pozytywnym ich wykorzystaniem (np.

nagrody).

Dokumentacja zawierająca ocenę kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku studiów stanowi podstawę prowadzonej przez Władze Uczelni polityki doskonalenia jakości realizacji procesu kształcenia przez kadrę akademicką. Wnioski z oceny nauczycieli akademickich, w tym zawartej w ankietach studenckich prowadzą, co stwierdzono analizując przedłożone przez Uczelnię dokumenty, do zmian np. w obsadzie zajęć dydaktycznych (np. odsunięcie od prowadzenia zajęć), lub zatrudnieniem nowych wykładowców ekspertów w zakresie polityki gospodarczej, rynku pracy i problemów UE, organizowaniem szkoleń z zakresu doskonalenia metod i technik dydaktycznych.

Studenci pozytywnie oceniają system ankietyzacji uznając go za potrzebny, jednocześnie wskazując, iż bardziej cenią kontakt nieformalny i nie czują obaw przed zgłaszaniem pewnym problemom wprost. Jednocześnie studenci poinformowali, iż nie są informowani przez Uczelnię o pozytywnych i negatywnych skutkach ankietyzacji, a chcieliby być.

6.1.8.

Ocena zasobów materialnych nie jest objęta WSZK, jako odrębna procedura. Obecnie mechanizmy te opierają się na bieżącym kontakcie nauczycieli akademickich i studentów z ich bezpośrednimi przełożonymi oraz władzami instytutu. Pomimo braku narzędzia w ramach systemu podejmowane są działania służące pozyskiwaniu stosownych informacji, o których zapewniała podczas spotkania Uczelniana Komisja ds. Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości. W czasie wizytacji poinformowano, iż w proces zapewnienia właściwej jakości kształcenia włączani są prowadzący zajęcia dydaktyczne poprzez dbałość o odpowiednie zaplecze dydaktyczne niezbędne do prowadzenia tych zajęć, zwłaszcza przy doborze metod ich realizacji, w tym mający możliwość stosownego zapotrzebowania. Studenci mają także możliwość dokonania oceny bazy dydaktycznej poprzez ustnie formułowane wnioski w tym zakresie. Jak poinformowano Zespół oceniający w czasie wizytacji, w wyniku działań podjętych w ostatnich latach w ramach podnoszenia standardu wyposażenia sal dydaktycznych powstała sala nr 206, w której zgromadzone pomoce naukowe, ściana lustrzana i poduszki mają umożliwić studentom uczestniczenie w zajęciach praktycznych, warsztatowych na innych niż dotychczas warunkach. Zmiany te zostały pozytywnie przyjęte przez studentów.

Nadzór nad posiadanymi zasobami materialnymi pełni Prorektor ds. Rozwoju Uczelni, który na bieżąco dokonuje niezbędnych inwestycji w zakresie wskazanym powyżej.

Wskazane byłoby włączenie w realizowany dotąd zestaw działań zamierzających do zapewnienia właściwej jakości procesu kształcenia na ocenianym kierunku, procedury oceny zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej, oraz objęcie tą procedurą wszystkich interesariuszy wewnętrznych uczestniczących w procesie realizacji procesu kształcenia, tj. nauczycieli akademickich, studentów, a także pracowników administracji.

6.1.9.

Sposób gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewnienia jakości kształcenia został ujęty w WSZJK i opisany w ramach poszczególnych procedur. Dyrektorzy i zastępcy dyrektorów Instytutów gromadzą dokumentację dotyczącą zapewnienia jakości kształcenia w formie dokumentacji zbiorowej oraz indywidualnej poszczególnych studentów. Obowiązują tradycyjne oraz elektroniczne sposoby prowadzenia dokumentacji, w tym przebiegu praktyk zawodowych. Dokumentacja ta jest odpowiednio opisana i uporządkowana. W ramach dokonujących się zmian archiwizuje się prace studentów, zarówno egzaminacyjne jak i cząstkowe, wprowadzono formularz egzaminu ustnego, udostępniono studentom elektroniczne ankiety, a także dostęp do dokumentów takich jak: sylabusy przedmiotu czy efekty kierunkowe.

W czasie wizytacji przedłożono dokumenty potwierdzające, iż obszary badane przez system zapewnienia jakości kształcenia opisane w kryteriach 6.1.1. – 6.1.7 są przedmiotem obrad organów je realizujących. Są to jest: protokoły Senatu i RI, sprawozdania Uczelnianej Komisji ds. Jakości oraz sprawozdania Instytutowej Komisji ds. Jakości Kształcenia.

Przyjęte zasady gromadzenia i dokumentowania działań dotyczących zapewnienia jakości kształcenia nie budzą zastrzeżeń. Ponadto ważnym elementem gromadzenia i upowszechniania informacji mogłaby stanowić strona internetowa, na której zamieszczane byłyby wyniki badania przez WSZJK niektórych obszarów opisanych w poszczególnych kryteriach systemu, w tym monitorowaniem jakości kształcenia.

6.1.10.

Uczelnia zapewnia niezbędny dostęp do informacji o programie kształcenia, efektach kształcenia oraz o organizacji i procedurach toku studiów. Kierunkowe efekty kształcenia oraz wewnętrzne regulaminy Uczelni znajdują się na stronie internetowej Uczelni oraz na tablicach ogłoszeń przed Dziekanatem. Wdrożony w Uczelni WSZJK nie przewiduje procedur mających na celu dokonywanie oceny dostępu do informacji o programie i wynikach kształcenia.

W czasie wizytacji poinformowano, iż w zakresie polityki informowania studentów nt. efektów kształcenia oraz innych istotnych dla procesu dydaktycznego elementów, Uczelnia realizuje powszechnie obowiązujące standardy w tym zakresie. Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia oraz informacje o sposobach ich oceny i weryfikacji znajdują się w sylabusach, które są przekazywane studentom podczas pierwszych zajęć. Plany studiów są dostępne na stronie internetowej, która zawiera również podstawowe informacje ogólnouczelniane dotyczące zasad rekrutacji, organizacji roku akademickiego. Dodatkowe informacje można uzyskać od pracowników Dziekanatu. Wyniki egzaminów i zaliczeń ustnych ogłaszane są bezpośrednio po ich zakończeniu, zaś prac pisemnych w sposób uzgodniony z egzaminatorem lub poprzez indywidualne konta internetowe.

Brak jest jednak powszechnego dostępu do WSZJK. Dostępność i aktualność tych informacji nie jest w pełni śledzona i weryfikowana przez system, który powinien weryfikować zapewnienie studentom dostępu do aktualnych informacji o programach kształcenia, zakładanych efektach kształcenia, procedurach toku studiów. Nie jest też weryfikowana aktualność i kompletność informacji zamieszczanych stronie internetowej Uczelni niezbędnych dla studentów.

Jak poinformowano w czasie wizytacji Zespół oceniający w ramach unowocześnienia strony internetowej została udostępniona dla studentów platforma MOODLE oraz inne zasoby, w celu zapewnienia im większego dostępu do informacji związanych z procesem kształcenia.

Oceniając powyższe należy uznać je za nie w pełni zapewniające wszystkim interesariuszom wewnętrznym dostęp do informacji o procesie kształcenia i jego wynikach w stopniu odpowiadającym ich potrzebom.

6.2.

Ocena skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jak i jego wpływu na jakość kształcenia jest dokonywana systematycznie, a dotyczy takich obszarów jak:

- projektowanie efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy,
- monitoring stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia,
- weryfikowanie osiągania przez studentów założonych efektów kształcenia, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania,
- wykorzystanie wyników monitoringu losów zawodowych absolwenta,,
- wykorzystanie oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów do prowadzonej polityki kadrowej,
- dbałości o zasoby materialne, w tym infrastrukturę dydaktyczną,
- gromadzenia i dokumentowania działań w zakresie zapewnienia jakości kształcenia,
- dostępności informacji o programie i procesie kształcenia na stronach internetowych uczelni.

Wnioski z tej analizy pozwoliły na podjęcie prac nad procedurami regulującymi funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, doskonalenia narzędzi oceny jak np. formularza recenzji prac dyplomowych, rozwijania obszarów oceny wpływających na jakość kształcenia jak np. współpracy z pracodawcami, polityki kadrowej .

3. Uzasadnienie

Podsumowując można stwierdzić, iż wewnętrzne akty prawne obejmują prawie wszystkie obszary mające wpływ na jakość kształcenia. Są one spójne i zgodne z powszechnie obowiązującymi przepisami. Zakres oceny efektów kształcenia oraz modułów/przedmiotów kształcenia prowadzi do ich zmian. Identyfikuje się udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, którzy mają wpływ na kształtowanie efektów kształcenia. Efekty kształcenia są także projektowane z uwzględnieniem oczekiwań rynku pracy. Monitorowanie stopnia osiągania efektów kształcenia jest realizowane przez wszystkie podmioty zajmujące się oceną i doskonaleniem efektów kształcenia wskazane w

uczelnianym systemie zapewnienia jakości. Monitorowanie, ocena i analiza zakładanych efektów kształcenia oraz programów jest prowadzone w ciągu roku akademickiego (semestralnie), a ich efektem jest doskonalenie programów kształcenia. Proces weryfikacji osiągania przyjętych efektów kształcenia jest prowadzony na wszystkich formach i rodzajach zajęć dydaktycznych przez nauczycieli akademickich, którzy monitorują ten proces i analizują wyniki, a następnie formułują wnioski będące podstawą dokonywanych ewentualnych zmian. Wyniki badania losów służą do modyfikacji programów kształcenia pod kątem ich przydatności na rynku pracy. Przegląd działań dotyczących weryfikacji kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia oraz prowadzona polityka kadrowa oraz stosowanych w ich ramach metod dowodzi, że przedmiotem dokonywanej analizy i oceny jest cała sfera aktywności dydaktycznej pracowników. Dokumentacja zawierająca ocenę kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku studiów stanowi podstawę prowadzonej przez Władze Uczelni polityki doskonalenia jakości realizacji procesu kształcenia przez kadrę akademicką oraz kreowanej polityki kadrowej Uczelni. Wnioski z oceny nauczycieli akademickich, w tym zawartej w ankietach studenckich prowadzą, co stwierdzono analizując przedłożone przez Uczelnię dokumenty, do zmian mających na celu doskonalenie procesu kształcenia.

W zakresie polityki informowania studentów nt. efektów kształcenia oraz innych istotnych dla procesu dydaktycznego elementów, Uczelnia realizuje powszechnie obowiązujące standardy w tym zakresie. Dostępność i aktualność tych informacji nie jest w pełni śledzona i weryfikowana przez system, który powinien weryfikować zapewnienie studentom dostępu do aktualnych informacji o programach kształcenia, zakładanych efektach kształcenia, procedurach toku studiów.

4. Zalecenia

Zaleca się dalszą systematyczną ocenę skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. W celu zwiększenia przydatności prowadzonych działań w zakresie weryfikacji stopnia osiągania zakładanych efektów kształcenia zaleca się dokonywanie analizy prac etapowych i dyplomowych w kontekście trafności ich doboru w odniesieniu do zakładanych efektów kształcenia. Wdrożenie narzędzi pozwalających na efektywne monitorowanie opinii wszystkich interesariuszy wewnętrznych w obszarze infrastruktury, zasobów materialnych oraz środków wsparcia dla studentów.

Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA

Analiza SWOT zaprezentowana w Raporcie Samooceny wskazuje trafnie wszystkie elementy tej analizy. Do mocnych strony zaliczyć trzeba: kadrę naukowo-dydaktyczną, udział interesariuszy zewnętrznych w opracowywaniu koncepcji i zaangażowanie w jego realizację. Słabe strony to: studenci nie korzystają z wymiany zagranicznej; ograniczone wykorzystanie metod kształcenia na odległość; małe zaangażowanie studentów w działalność naukową. Szansą dla kierunku jest rosnące zainteresowanie studiami w Polsce studentów z Ukrainy; dostępność programów finansowanych z funduszy unijnych adresowanych do uczelni, kontynuacja pozyskiwania praktyków do prowadzenia zajęć. Zagrożeniem jest negatywna tendencja demograficzna, to jest postępujący i coraz bardziej odczuwalny skutek niżu demograficznego, który powoduje mniejszą liczbę nowych studentów.

Dobre praktyki

Brak przykładów.